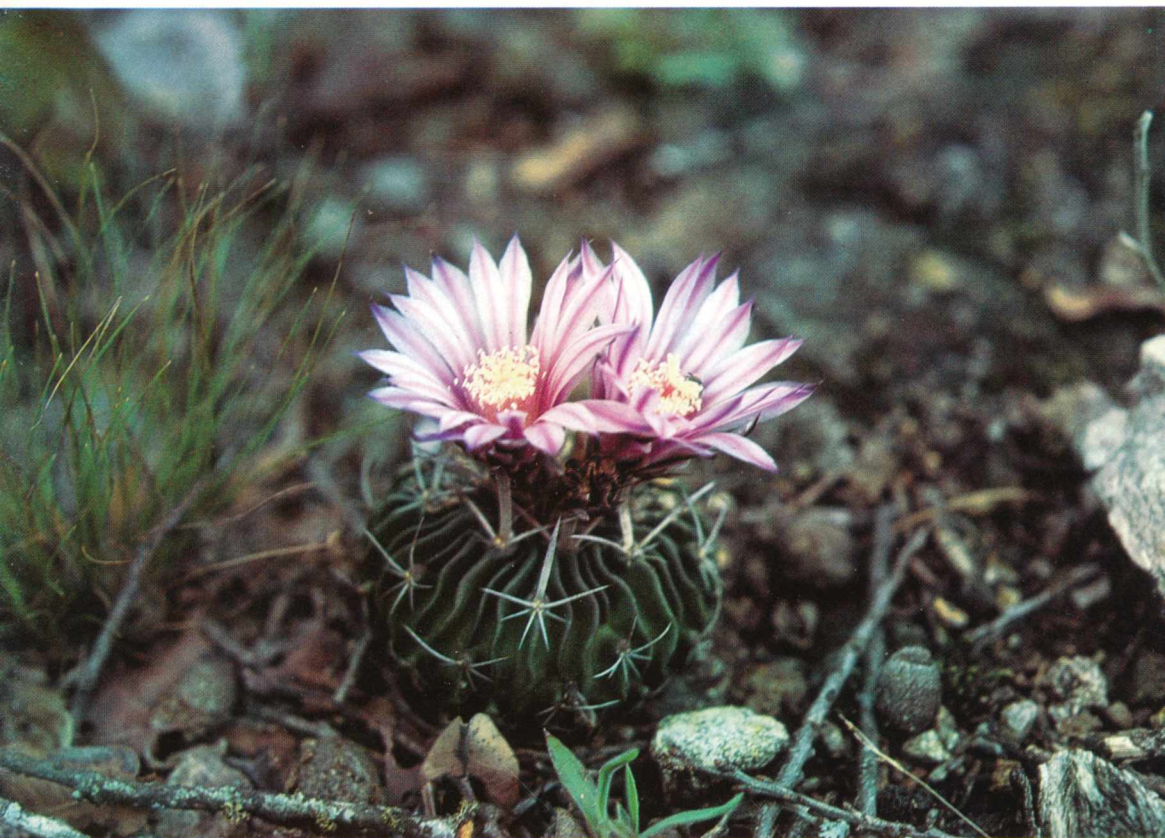

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Echinofossulocactus species LAU 1377

Foto: A.B. Lau

ISSN 0039 - 4467

60ste JAARGANG
No. 7
JULI 1981

Enkele nieuwe ontdekkingen van grootbloemige *Echinofossulocactus*soorten (I)

ALFRED B. LAU

Het is hier niet mijn opzet om nieuwbeschrijvingen van soorten in dit toch wel zeer ingewikkelde cactusgeslacht te geven. Zeker wanneer op één enkele standplaats drie verschillend gekleurde bloemen voorkomen. Want dan zijn er weer critici, die beweren dat er maar twee soorten zijn, nl. *Echinofossulocactus coptogonus* en de hele rest! Dit is natuurlijk overdreven, maar niettemin zit daarin in menig opzicht een kern van waarheid. Want zijn er in heel de wereld op dit gebeid twee specialisten, die precies hetzelfde beweren? Het ligt ook niet in mijn bedoeling om over de verwantschap van *Echinofossulocactus* met het geslacht *Ferocactus* te gaan discussiëren. Hetgeen de laatste tijd toch gespreksstof onder de cactofielen is. Mij persoonlijk komt dit overdreven voor en dient alleen, omdat iemand graag zijn naam achter een nieuwe combinatie ziet staan om daardoor in de cactuswereld mee te tellen. Nieuwbeschrijvingen schijnen hedentendage alleen voor enkele, bijzonder begaafde mensen weggelegd te zijn. En zou iemand van buiten die kring het toch wagen een nieuwbeschrijving te geven, dan kan hij binnen de kortste keren op een nieuwe combinatie rekenen.

Niettemin blijft het interessant een reeks van zeer fraaie, door mij onlangs ontdekte *Echinofossulocactus*soorten voor te stellen, welke door hun grote bloemen en tot dusver niet bekende vindplaatsen opvallen. Met de heren dr. Meyran en Helfmann en mevrouw Kabiesz heb ik persoonlijk d.m.v. briefwisseling en met de laatstgenoemde persoon in onze eigen kas interessante gesprekken over deze vormen gevoerd. Al deze drie personen bestuderen dit geslacht intensief. Niet zo lang geleden vond ik een groeiplaats, helemaal niet zo ver van San Luis Potosi gelegen, en wel in de Sierra de San Miguel, tezamen met *E. tricuspidatus* planten met crèmewitbloeiende bloemen. Deze zouden volgens de beschrijving de verdwenen *Echinofossulocactus albatrus* moeten zijn. Want ook de kleine bloem en de bedoorning is met de originele beschrijving in overeenstemming. Alleen de bloemkleur die als zuiver wit vermeld staat, biedt de mogelijkheid tot vergissing, immers alle bloemen waren crèmekleurig.

Maar nu die nieuwe, grootbloemige soorten. Hetgeen tot nu toe als *Echinofossulocactus multicosatus* verzameld werd, kwam voor in Durango, resp. in het meest zuidelijke deel van Chihuahua. De planten uit deze streek hebben bloemen met een doorsnee van 2½ cm, wit met purperviolette middenstrepen, dus een voor dit geslacht kenmerkende bloem. Bij de plaats Nuncio, aan de grens met Coahuila, Nuevo León, groeit in weiden en tussen stenen een *E. multicosatus* met 100 en meer ribben. Het zijn in de regel grote planten met bloemen tot een doorsnee van 5 cm. Men treft er zuiver witte bloemen, geheel violette bloemen en die typische bloemen met de violette middenstreep aan. Tussen wit en violet vindt men alle mogelijke schakeringen. De heer Helfmann attendeerde mij op een tekening, - de eerste wellicht sinds het bestaan van dit geslacht - die overigens beroemd is en dateert uit een tijd toen de fotografie nog niet bestond. Wat bij de planten uit Nuncio opvalt, is de lichtgroene opperhuid en de zeer weinige areolen, precies zoals op die tekening staat weergegeven. Mijn verzamelnummer is: L 1341.

Een sensationele soort groeit op de hoogste bergrug in het onbegaanbare gebied ten westen van Ciudad Victoria in Tamaulipas. Uit deze staat was tot

Echinofossulocactus species
LAU 1341

Foto van de schrijver

dusver daarover niets bekend. De begeleidende vegetatie bestond o.m. uit *Mamm. rubrograndis*, *Mamm. laui* en *Agave species*. Deze *Echinofossulocactus* heeft een bedoorning, die wat weg heeft van die van *E. phyllacanthus*. Maar die grote bloemen met een doorsnee van 5 cm zijn zuiver purperkleurig, met een meer donkere middenstreep. Enkele exemplaren vertonen een zeer lange, afgeplatte en gedraaide bovendoorn. Deze soort is een juweel onder de vertegenwoordigers van dit geslacht. Het verzamelnummer is: L 1377.

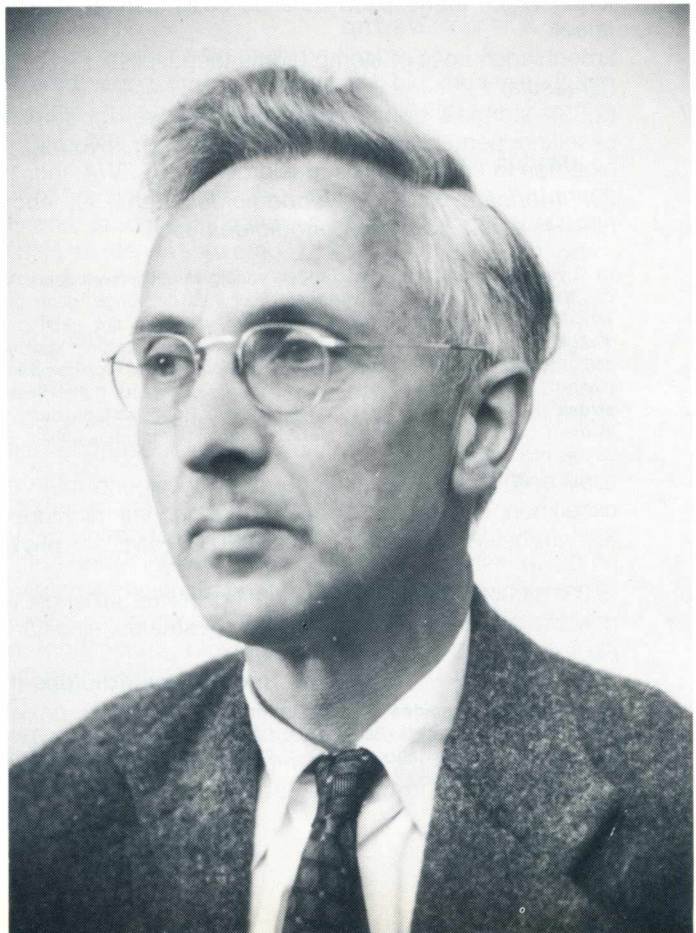
Apto. 98, Córdoba, Veracruz, Mexico

(slot volgt)

Vertaling: Th. Neutelings / J. Defesche

Dr. B.K. Boom †

Bij het naderen van het einde van het *Crassula*-artikel nog een foto van de betreunde en zo gewaardeerde schrijver

De Crassula's van onze collecties 20

B.K. BOOM †

De determinatietabel 1

1	tabel naar planten met bloemen en liefst ook met vruchten	2
	tabel hoofdzakelijk naar planten zonder bloemen of vruchten	83
2	bloeiwijze korter dan de schub- tot priemvormige bladen in welke oksel ze staan; bloemkleur groen tot geelgroen, soms met bruine kroonbladtoppen (<i>Tillaea</i>)	7
	bloeiwijzen of bloemen niet aldus; indien wel, dan bladen niet schub- of priemvormig	3
3	kroonbladen opstaand, aan de top met een meestal stompe verdikking (<i>Globulea</i>)	8
	kroonbladen niet aldus	4
4	bloeiwijze eindstandig, zittend; kroonbladen smal; vruchten niet openspringend; planten na de bloei meestal afstervend (<i>Pyramidella</i>)	11
	bloeiwijze zelden eindstandig, niet zittend (soms wel kort gesteeld); vruchten openspringend	5
5	kroonbladen toegespitst, aan de top gevouwen, vaak naar buiten gebogen, maar dan altijd alleen het bovenste gedeelte (<i>Sphaeritis</i>)	16
	kroonbladen niet aldus; indien wel toegespitst, dan aan de top niet gevouwen	6
6	kroonbladen toegespitst, vanaf de basis stervormig uitstaand (<i>Stellatae</i>)	22
	kroonbladen spits of stomp (soms toegespitst), niet aldus uitstaand (<i>Crassula</i>)	30
7	(2,83). stengels opgaand, met veel of weinig, soms ook zonder okselknoppen; bladen 2-4 mm, schub-priemvormig, dichtopeen; bloemen in korte bundels, geelgroen - Kp., ZWA; ing. 1740-E. wt,vj (<i>C. imbricatá</i> Sol., <i>C. lycopodioides</i> Lam., <i>C. ericoides</i> Hort., niet Haw., <i>C. pseudolycopodioides</i> Jac.)	

muscosa L.

cv. 'Lycopodioides', *Vetertje*, stengels weinig vertakt, vrijwel zonder okselknoppen - cv. 'Variegata' (*C. lyc.* var. *variegata* Hall), als de vorige, doch bladen langs de randen witachtig, waardoor de plant een vaalgrijze tint heeft; orig. 1937-E.-cv. 'Fragilis' (*C. lyc.* f. *fragilis* Huber), stengels dun, lichtgroen, gemakkelijk brekend; cult. 1954-D. - cv. 'Purpúsií' (*C. lyc.* var. *p.* Jac., *C. lyc. compácta* Hort.), forse planten; bladen 4-6 mm lang, dik, achterzijde gewelfd; cult. 1950-D. - cv. 'Monstrósa' (*C. lyc.* var. *m.* Jac., *C. lyc. cristáta* Hort.), kort en dicht vertakt; bladen in meer dan 4 rijen langs de stengels geplaatst; planten maken een misvormde indruk; cult. 1935-D.

afwijkend: stengels vaak liggend tot opstijgend met veel of weinig okselknoppen; bladen 5-10 mm lang, vrij dichtopeen - Elgon (O. van het Victoria meer), ing. 1920-D. wt,vj **phythus** Mildbr.

8. (3,33). struikjes, in alle delen dicht bezet met vrij lange, achterwaarts gerichte haren; bloemen in vrij lang gesteelde, eindstandige tuilen - Kp. zm

mesembryanthoides (Haw.) Dietr.

ssp. **mesembryanthoides** (*C. trachysántha* (E. & Z.) Harv., *C. mesembryanthemoides* Hort.), stengels duidelijk, bladen hierlangs staand, 1-2 cm lang, naar boven geleidelijk kleiner wordend; ing. 1822-E.-ssp. **hispidá** (Haw.) Toelk. (*C.H.* (Haw.)

- Dietr.), stengels kort, daardoor bladen rozetachtig opgehoopt; bladen 3-5 cm lang, lancetvormig, de bovenste ineens veel korter; ing. 1824-E.
- planten niet aldus behaard 9
9. bladen in rozetten, de stengels tussen de bladen niet zichtbaar 10
bladen langs de zichtbare stengels staande 11
10. stengels dun, 2-4 mm dik; bladen dichtopeen, 3-6 x 2-4 cm, scheef en breed omgekeerd eirond, beiderzijds dicht en kort wit- tot grijs-groen behaard, met onduidelijke punten; bloemen in bundels, die in pluimen gerangschikt zijn; kroon groenachtig dus: wit Kp., zm (*C. canescens* var. *latifolia* Harv.) **cotyledonis** Thunb.
cv. 'Dubia' (*C. rotundifolia* Hort.), kloon van *C. cotyledonis* var. *dubia* (Schonl.) Schonl.; deze kloon is uitsluitend in cultuur.
stengels vrij dik n.l. 6-8 mm; bladen dichtopeen, 5-8 x 1-2 cm, langwerpig-lancetvormig, spits, beiderzijds kaal of zwak behaard; bloemen als boven - Kp., Tr., Orv., Les., Nt., ing. 1732-D. vj. zm
11. (4,9,100) bladen dicht en grijsachtig behaard 12
bladen kaal 13
12. struikje tot 40 cm; bladen vrij ver uiteenstaand, 20-40 x 5-10 mm, langwerpig-lancetvormig, dicht behaard; haren aanliggend en terruggebogen; bloembundels op 1-2 knopen van de bloeistengel; kroonbladen witachtig - Kp., ing. ± 1900-E. zm (*C. cephalophora* Hort., niet Thunb.) **rogérsii** Schonl.
afwijkend: bladen dichter opeen, bijna alle aan de voet van de stengel; haren alle opstaand; bloembundels op 3-5 knopen van de bloeistengel-Kp., ing. ± 1900-E. zm (*C. pubescens* Thunb. ssp. *r.* (Schonl. & Bak.f.) Toelk.) **ratráyi** Schonl. & Bak.f.
13. (11). vrij grote struik zonder adventiefwortels; bladen 4-6 x 1-2 cm, scheef omgekeerd eirond, groen, meestal kaal; bloemen in ca 2 cm brede hoofdjes, die in grote pluimen gerangschikt zijn, wit - Kp., Nt., cult. 1732-D. en E. zm **cultráta** L.
laag struikje met adventiefwortels; bladen 10-20 x 4-8 mm, scheef omgekeerd eirond, groen, kaal; bloemen in dichte, meestal alleenstaande hoofdjes, helderwit - Kp., ing. 1823-E. wt,vj (*C. pubescens* Thunb. ssp. *r.* (Haw.) Toelk.) **radicans** (Haw.) Dietr.
14. (4). stengels opgaand, dicht bebladerd, daarmede vierkante zuilen vormend, niet of matig vertakt, na de bloei vaak afstervend; bladen tot 5 mm breed, tot 2 mm dik, groen of bruinachtig, op de middennerf rechthoekig gevouwen; hoofdjes eindstandig, tot 1,5 cm breed, met witte welriekende bloemen - Kp., cult. 1834-E. zm **pyramidális** Thunb.
15. (90,142). planten bolrond, later eivormig, tot 5 cm hoog, vaak iets vierkant met afgeronde hoeken, bruinachtig groen; bladen 10-20 in aantal, bolstaand, met bruinrode punten, randen iichter en doorschijnend, kort en wit gewimperd; hoofdjes zittend, de lichamen onder de hoofdjes niet ingesnoerd; bloemen wit, welriekend - Kp., ing. 1911-E. zm (*C. téres* Marl.) **bárklyi** N.E.Br.
- planten zuilvormig tot plat-bolrond, tot 6 x 4 cm, rond, groen; bladen 8-12 in aantal, bolstaand, dik, met groene punten, randen kort gewimperd; hoofdjes plat-bolvormig, de lichamen onder de hoofdjes

duidelijk ingesnoerd; bloemen wit, niet geurend - Kp., ZWA., ing. 1789-E vj,zm **columnáris** Thunb.

ssp. **columnáris**, planten alleenstaand, na de bloei afstervend, niet vertakt; bladen aan de top afgerond, zonder richels; in cultuur?

ssp. **prolifera** Friedr., planten aan de voet vertakt en daardoor zodevormend en alleen de bloeiende rozetten afstervend; bladen aan de top spits, met een richel; het is vooral deze ssp., die als *C. columnaris* in cultuur is.

- 16 (5). stengels opgaand, later liggend; bladen 6-15 x 3-7 mm, dik, omgekeerd eivormig, stomp, bezet met vrij dikke, witte, achterwaarts gerichte haren, die samen geen dichte beharing vormen; bloemen in kleine hoofdjes, die in ruw behaarde tuilen zijn gerangschikt, groenachtig - Kp., zm (*C. hýstrix* Schönl.) **hirtipes** Harv.

planten niet aldus behaard 17

- 17 rozetten klein; bladtop afgeknot als venster fungerend, planten in de natuur op de bladtoppen na geheel in de grond zittend 18

planten niet aldus 19

- 18 dichte zoden vormend, na de bloei (vooral in cultuur) afstervend; bladen in dichte rozetten, tot 20 x 5 mm, top plat, grijs met roodachtige punten en stipvormige openingen, in cultuur meestal blauwgroen; bloemen in kort gesteelde bloeiwijzen, wit - Kp., ZWA., ing. ca 1917.D. zm **mesembryanthemópsis** Dinter

afwijkend: bladen opstaand; bladtop gebogen, als afgesneden; deze top tot 7 x 5 mm, met parelachtige papillen; bloeiwijze duidelijk boven de rozetten staand - Kp., ing. 1962-D. **susánae** Rauh & Friedr.

- 19 dicht vertakt struikje, tot 80 cm; stengelleden knotsvormig; bladen langs de stengels staand, 10-20 x 2-3 mm, lancetvormig, stomp, vrijwel kaal, groen tot bruinachtig, met onduidelijke punten; bloemen in een tot 15 cm lang gesteelde, verlengde bloeiwijze, roomkleurig - Kp., zm **subaphýlla** (E. & Z.) Harv.

stengels afwezig of kort, weinig vertakt 20

- 20 (19,135). planten (in bloei) tot 1 m hoog; bladen in korte rozetten, kruiswijs overstaand of schijnbaar 2-rijig, tot 8 x 3 cm, vaak veel kleiner, kort behaard, wit gewimperd; stengels zonder papillen; bloemen

Rechts: *Crassula brevifolia* x *C. marnierana*, links: *C. rupestris* x *C. marnierana*

in een aantal boven elkaar staande bundels, waarvan de schutbladen naar boven in grootte afnemen; kroon wit, gedroogd vaak rood - vj. zm

tomentosa Thunb.

var. **tomentosa**, fors tot 1 m; bladen boven de rozetten geleidelijk in schutbladen overgaand; bloeiwijze met tenminste 5 bloembundels boven elkaar; schutbladen vrij groot; Kp., ZWA., ing. 1790-E.

var. **interrupta** (Harv.) Toelk. (*C.i.* Harv., *C. glabrifolia* Harv., *C. eendornensis* Dinter), in alle delen kleiner; rozetbladen duidelijk 2 rijig staand, 5-15 x 10-30 mm, plotseling in de schutbladen overgaand; bloeiwijze met maximaal 5 bloembundels; schutbladen klein; Kp., ZWA., ing. ca. 1927-D.

bladen meestal dicht met papillen of fijne haren bezet, niet of alleen aan de voet gewimperd, nooit 2-rijig staand 21

21 stengels liggend, in cultuur meestal stengelloos; bladen dichtopeen, 2-3 cm lang, grijs, dicht bezet met korte papillen, die in hoekige groepjes staan; bloeiwijze tot 15 cm hoog, aan de top met vrije dicht openstaande hoofdjes met witte bloemen - Kp., ing. 1902-ZA, nj,wt (*C. decipens* N.E.Br.) **tecta** Thunb.

bladoppervlakte niet aldus 49

22 (6). stengels liggend tot hangend 23

stengels opgaand 26

23 stengels liggend, kruidachtig; bladen tot 2 cm diam., vrijwel rond, voet iets hartvormig, rand gaaf met een reeks rode tot groene punten, de overstaande bladvoeten iets vergroeid; bloemen in zittende, eindstandige, armbloemige tuilen, wit - Kp., cult. 1789-E. vj (*C. pellucida* L. ssp. *m.* (Dry.) Toelk.)

marginalis Dry.

cv. '**Rubra**', bladen blijvend donker paarsbruin; herkomst ?

overstaande bladsteelvoeten niet vergroeid; bladen meestal groter dan 2 cm. 24

24 (23,111), stengels vrij dik, liggend-opstijgend; bladen vrij dichtopeen, 3-6 cm diam., breed eirond, spits, matgroen, zittend, rand met witte tot groene punten; bloemen in pluimen, wit - Kp., ing. 1774-E. wt,vj **lactea** Sol.

bladen gesteeld 25

25 stengels dun, slap, groen; bladen 5-20 mm diam., rond-ruitvormig, geleidelijk in de steel versmald, donkergroen; bloemen in pluimen, wit, in de knop roze; kroonbladen maximaal 5 mm lang; planten gemakkelijk bloeiend - Kp., ing. 1774-E. wt,vj (*C. lucida* Lam.)

spathulata Thunb.

stengels vrij dik, slap, groen met witte streepjes; bladen 2-5 x 1-3 cm, eirond, plotseling in de steel versmald, donkergroen; alleen de onderste bladen gesteeld; bloemen in dichte pluimen, wit; kroonbladen 6-8 mm lang; in cultuur zelden bloeiend - Nt., ing. na 1862 vj

sarmentosa Harv.

26 (22). planten met knollen; stengels kruidachtig, tot 15 cm hoog, onvertakt; bladen 2-3 paar, de onderste gesteeld, in een rozet, ovaal tot omgekeerd eirond, breder dan lang, rand gekarteld tot onduidelijk gelobd, na de bloei bovengronds afstervend; bloemen in gesteelde schermen, stervormig, wit, met vaak meer dan 5 kroonbladen - Kp., cult. 1812-E. zm (*C. septas* Thunb.) **capensis** L.

planten zonder knollen, met min of meer houtige stengels; 27

27 bladen gesteeld, de ouderen niet spoedig afvallend 28

bladen zittend of kort gesteeld, de ouderen afvallend en ringvormige littekens achterlatend 29

- 28 (27,105). stengels opgaand, tot 40 cm; bladen 2-5 x 2-4 cm, bijna rond, voet afgerond tot plotseling samengetrokken, donkergroen, bovensten zittend, ondersten gesteeld; bloemen in ijle tuilen, vaak 4-tallig, wit, in de knop rood; broedknoppen afwezig - Kp., Nt., ing. 1861-B. wt,vj

multicáva Lam.

dicht, opgaand struikje, in alle delen grijs tot grijsgroen; bladen 1-3 diam., rond-hartvormig, alle gesteeld; bloeiwijze pluimvormig, wit; broedknoppen talrijk - Kp., Nt., ing. 1774-E. vj

cordáta Thunb.

- 29 (27,118). sterk vertakte struik met dikke, houtige, geringde stengels; bladen tot 8 x 4 cm, vrij dik, ovaal-omgekeerd eirond, glimmend groen (soms grijsgroen), met vrij onduidelijke punten en soms met een rode rand (in de natuur zijn de bladen zilverwit, doordat op den duur de opperhuid loslaat, waardoor er lucht tussen komt); bloemen in dichte pluimen, wit of iets roze, oudere planten bij ons geregeld bloeiend - Kp., Nt., cult. 1759-E. wt (*C. argénteá* Thunb., *C. portulácea* Lam.)

ováta (Mill.) Druce

cv. '**Portulacea**', bladen stomp, glimmend groen; dit is bij ons de meest voorkomende vorm; verm. ing. ca 1700-N. - cv. '**Obliqua**' (C.o. Sol., *C. portulacea* o. Hort.), bladen spits, vrij lichtgroen; ing. ca 1789-E. - cv. '**Variegáta**', langzaam groeiende plant met kleinere, witbonte, vaak misvormde bladen; cult.? - cv. '**Blauwe Vogel**' ('*Blue Bird*'), bladen vrij lang ovaal, spits, blauwachtig berijpt; planten reeds als jonge steklingen bloeiend; cult. 1956-N.

afwijkend: bladen tot 10 x 6 cm, dik, breed omgekeerd eirond, stomp, mat, opvallend blauwachtig wit met duidelijke donkere punten en meestal met rode rand; bloemen in brede pluimen, bij ons nooit bloeiend - Kp., cult. 1719-N. zm

arboréscens (Mill.) Willd.

(wordt vervolgd)

C. arborescens

Cactussen en hydrocultuur (2)

LUCIEN VERSCHOREN

Teeltoverste Hoger Rijksinstituut voor tuinbouw te Vilvoorde

Verzorging

De periodes van water geven, lopen volledig parallel met deze van de klas-sieke aardecultuur.

Voor de meeste cactussen, b.v. deze afkomstig uit Mexico, dient men 's avonds te nevelen zowel in de winter als in de zomer. Het nevelen gebeurt met lauw water, over de planten. De nevel is een nabootsing van de dauw in de oorsprongsgebieden, die de cactus in staat stelt water op te nemen langs de cuticula (opperhuid) en de doornen. Naast het nevelen dienen volgende regels in verband met water gerespecteerd te worden: tijdens de winter, wanneer de cactussen in rust zijn, wordt absoluut geen waterstand gehouden. Wel worden bij open weer af en toe de korrels bevochtigd door rond de cactussen lichtjes te gieten. Het is belangrijk steeds lauw water te gebruiken. Wanneer in het voorjaar de groei op gang komt, door de vorming van nieuwe doornen, wordt geleidelijk aan meer water gegeven. Men mag niet steeds over de hydrokorrels gieten omdat de kalk uit het leidingwater vaak een onaangename witte uitslag vormt. Wanneer de cactus in volle groei is wordt water gegeven langs de vulpijp tot aan de maximumwaterstand. Tussen twee gietbeurten mag men het waterniveau ca. één week onder het minimumpeil laten dalen. Dit brengt lucht tussen de wortels en voorkomt rotting. Vanaf eind augustus wordt het water geleidelijk beperkt om in oktober nog een kleine watervoorraad over te houden. Verder moet men de hydrokorrels vochtig houden door rondom de cactussen af en toe lichtjes te gieten, zonder de minimumwaterstand te bereiken.

Cactussen die beneden de evenaar groeien komen hier in een omgekeerd groeiseizoen terecht. Wanneer het bij ons zomer is, is het op hun plaats van herkomst voor de meest zuidelijk groeiende cactussen nog winter, meer in het noorden (Brazilië) neigt het dan naar de lente. Vele planten passen zich niet aan onze seizoenregeling aan. Dit is de fundamentele oorzaak van het feit dat vele van deze planten hier slechts beperkte tijd houdbaar zijn. De cactussen groeiend op de hoogvlakten van de Andes (Chili, Peru) passen zich vaak nog wel aan; maar de cactussen van de laagvlakten van Brazilië, Peru, Cuba en het Caraïbisch gebied behoren, mede door het daar heersende vochtiger en warmer klimaat, tot de moeilijkst houdbare planten. Deze cactussen hebben ook een minder uitgesproken rustperiode. Cactussen uit deze streken (oorspronggebieden) bv. *Neochilenia*, *Neoporteria*, *Copiapoa*, *Melocactus* e.a. worden hier gehouden bij een wintertemperatuur van ca. 15° C. Heel het jaar worden ze dagelijks beneveld, bij zonnig weer in het groeiseizoen tot driemaal per dag. In de periode van groeistilstand, naargelang de soort, van december, februari tot mei-juli worden de cactussen af en toe lichtjes gegoten met lauw water. De watervoorraad mag in deze periode niet hoger stijgen dan de minimumstand. Wanneer de eerste groei zichtbaar wordt, moet geleidelijk meer water gegeven worden. Tijdens de groei geeft men water tot aan de maximale waterstand.

Steeds moet men tussen twee gietbeurten het waterniveau enkele dagen tot onder het minimumpeil laten dalen. Vanaf oktober-december, naargelang de soort, hoeft men de cactussen enkel nog vochtig te houden zodat de watervoorraad geleidelijk kan dalen tot onder het minimumpeil.

De hydrokorrels bezitten het vermogen om in hun poriën, ook zonder water geven, het opgenomen water nog geruime tijd vast te houden. Daardoor zullen niet alle haarwortels bij de aanvang van de rustperiode afsterven. Het is echter wel zo dat tijdens de rustperiode een groot deel van de waterwortels afsterven terwijl nieuwe wortels gevormd worden bij de hergroei.

Wanneer men reeds enige ervaring heeft met cactussen op hydrocultuur en liefde heeft voor zijn planten zal men al gauw de waterbehoefte van zijn planten kunnen aflezen uit de kleur en de stand van de doornen en van het cactuslichaam.

Zwagroeïende cactussen hebben minder behoefte aan water. Men mag geen waterstand aanhouden bij zieke planten, de vochtige korrels volstaan voor het herstel.

Voedingsoplossingen worden toegediend samen met het gietwater. Men mag enkel voedingsstoffen geven aan een gezonde plant die in groei is. Om de 4 à 5 gietbeurten kan men een lage concentratie meststoffen met een laag stikstofgehalte oplossen. Men moet echter opletten voor de kwaliteit van het gietwater. Eens per jaar, in het groeiseizoen, worden de resten van de meststoffen uitgespoeld. Vooraf wordt de nog resterende watervoorraad met hevel en pomp afgezogen.

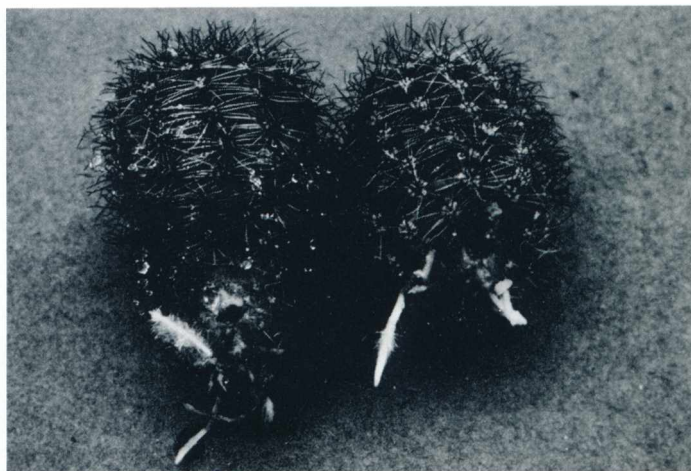
Vervolgens wordt met ontkalkt water de bak gevuld en daarna wordt hij weer leeggepompt. Deze handeling kan enige malen herhaald worden. Ionenwisselaars kan men toedienen aan het begin van het nieuwe groeiseizoen naar rato van 20 à 25 ml per plant. De ionenwisselaars worden toegediend langs de vulpijp, een deel ervan kan men over de hydrokorrels strooien en aangieten. Ook de resten van de ionenwisselaars dienen uitgespoeld te worden, normaal zal dit pas nodig zijn om de 3 à 4 jaar.

Beluchting- en temperatuureisen van cactussen op hydrocultuur zijn dezelfde als bij de teelt op aarde; wel zal de temperatuur van de hydrokorrels hoger zijn, omdat dit kunstmatig substraat meer lucht bevat en daardoor sneller opwarmt. De Braziliaanse cactussen zijn gevoelig voor "koude voeten". En te lage bodemtemperatuur leidt bij hen vaak tot groeistoornissen of wortelrot. Het is daarom raadzaam hydropotten en hydrobakken op verwarmingselementen te plaatsen. De bodemtemperatuur houdt men op 18 à 20°C in de zomer en 16° in de winter.

Overzetten:

Cactussen kunnen overgezet worden van aardecultuur naar hydrocultuur en omgekeerd. Het overzetten van aarde naar hydrokorrels vraagt een ruim aanpassingsvermogen. Aardwortels moeten biologisch afgebroken worden en nieuwe waterwortels worden gevormd. Fijne wortels en haarwortels van de aardecultuur worden vervangen door fijne wortels die tussen en op de hydrokorrels groeien. In tegenstelling tot de aardecultuur zijn bij hydrocultuur de haarwortels goed zichtbaar. Onderin de pot of bak worden gedurende het groeiseizoen echte waterwortels gevormd. Men kan deze herkennen aan de zwakkere structuur en de dikkere haarwortels. Aan het einde van het groeiseizoen sterven de waterwortels en de haarwortels af. De dikkere succulente wortels overleven. Het is belangrijk dat bij het overzetten alle aardresten verwijderd worden daar deze vaak een infectiebron zijn voor de gekwets-te wortels. De beste periode om planten over te zetten is eveneens aan het begin van de hergroei. Men gaat hierbij als volgt te werk:

In tegenstelling tot de aardcultuur zijn bij hydrocultuur de haarwortels goed zichtbaar.

De potkluit enkele dagen laten drogen; de kluit brokkelt dan gemakkelijk af. Zieke en afgestorven wortels verwijderen; de plant dompelen in een fungicide oplossing. Eventuele aantasting van wortelluis verwijderen en de plant dan dompelen in een insecticideoplossing.

De wortels één à twee dagen laten drogen zodat de gekwetste wortels kunnen indrogen. Vervolgens overplanten in matig vochtige hydrokorrels; geen waterstand houden. Na 2 dagen lichtjes water geven. Bij het vaststellen van de hergroei wordt normaal water gegeven. Eventuele voedingsoplossingen pas toedienen nadat nieuwe (water)wortels gevormd zijn. Ionenwisselaars mag men tijdens of onmiddellijk na het overzetten toedienen.

Cactussen op hydrocultuur worden rechtstreeks in een grote pot gezet zodat verpotten niet meer nodig is. De wortels die om en door de hydrokorrels groeien breken bij het overplaatsen gemakkelijk af, wat dan leidt tot groei-stoornissen. Indien men toch moet verpotten wordt de oude binnenpot binnen in de nieuwe binnenpot gezet. De wortelstructuur wordt op deze manier bijna niet beschadigd. Bij de teelt in bakken kunnen de cactussen tegen elkaar groeien. Dan zal men de cactus met alle aanklevende hydrokorrels ruimer zetten (vgl. verspenen). Het verpotten of ruimer zetten kan het best gebeuren meteen na het hernemen van de groei, maar vóór of na de bloei.

Weyneslaan 181, 2830 Putte (Rijmenam), België

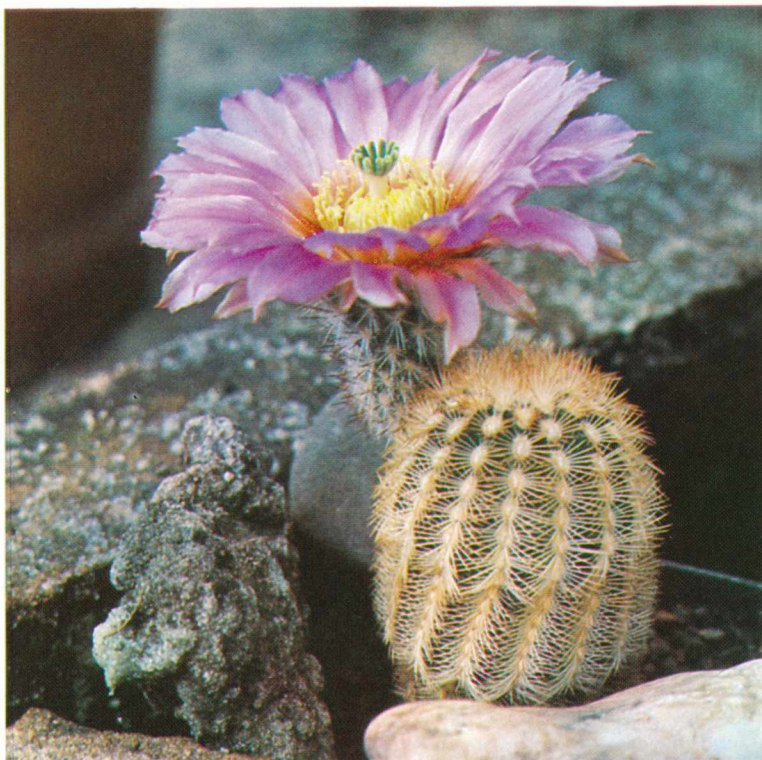
(wordt vervolgd)

Echinocereus reichenbachii (Tersch.) Hge Jr.

A.B. PULLEN

Het afgebeelde plantje is 7 cm hoog en heeft een doorsnede van 4½ cm. Het plantelichaam is derhalve cilindervormig. Het heeft 14 ribben, waarop de relatief grote, ovale areolen dicht bij elkaar staan.

Per areool telt men 20-24 doorns. Deze zijn ongeveer 8 mm lang, vuil-wit van kleur en hebben een roodbruine punt. In de nieuwgroei zijn de doorns mooi roodbruin van kleur; ze verbleken echter vrij spoedig. Een duidelijke

Echinocereus reichenbachii Foto van de schrijver

middendoorn ontbreekt. De doorns staan gedeeltelijk over elkaar heen, doordat de areolen dicht open zitten. Dit type bedoorning zorgt ervoor, dat er van het plantelichaam zelf weinig of niets te zien is. De kamvormige geplaatste doorns wijzen erop dat *E. reichenbachii* behoort tot de zgn. "pectinatus"-groep binnen het geslacht *Echinocereus*.

Deze plantengroep munt uit door de fraaie bedoorning. De gemakkelijke en snelle groei van de groene en minder bedoornde vertegenwoordigers van het geslacht missen zij. Toch is *E. reichenbachii* wel op eigen wortel te kweken, mits men karig is met water, een goed doorlatend, liefst mineraal grondmengsel kiest en de plant volle zon geeft. Uitplanten in de volle grond is mij niet bevallen. Na twee jaar experimenteren heb ik dit voorjaar alle vertegenwoordigers van deze "pectinatus"-groep weer opgepot. Men heeft zo-doende wat meer controle over de planten.

Deze soort kan schitterend bloeien. De bloem kan een doorsnede bereiken van 7 cm. De bloemen zijn rood, de keel is wat lichter. De helmknoppen zijn geel en de stempels, net als bij alle bloemen binnen het geslacht *Echinocereus*, groen. In mijn verzameling bloeit deze soort in mei.

Voor een goede bloei is het noodzakelijk niet te vroeg in het jaar met watergeven te beginnen.

Deze cactus is afkomstig uit het zuiden van de USA (Texas) en het noorden van Mexico.

Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: H. Rubingh, Valeriaanstraat 193, 3765 EN Soest.

Vice-voorzitter: M.M.M. Jamin, Lucas Gasselstraat 52, 5246 CG Rosmalen.

Secretaris: C.A.L. Bercht, Mauritshof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.

2e Secretaresse: Mevr. J.M. Smit-Reesink, Pr. W. Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom. Tel.: 08389-7551.

Penningmeester: G.W. Leive, Prof. F. Andreaelaan 93, 3741 EK Baarn. Tel.: 02154-15645. Girorek. 680596 t.n.v. Succulenta te Baarn, resp. bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Baarn. Voor België: rek. no. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodiens t.n.v. Succulenta te Baarn.

Alg. Bestuurslid: J.H. Vostermans, Schoolweg 55, 5916 PK Venlo.

Alg. Bestuurslid: F. Maessen, Kempke 3, 6075 AN Herkenbosch.

LEDENADMINISTRATIE:

Administrateur: P. Dekker, St. Pieterstraat 27, 4331 ET Middelburg. Inlichtingen over en aanmelding van lidmaatschap, tevens propagandafolders. Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-- , voor leden in België Bfrs. 530,-- en voor leden elders wonende f 40,-- . Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs. 115.

MAANDBLAD

Redacteur: J.H. Defesche, Kruislandseweg 20, 4724 SM Wouw. Tel.: 01658-1692.

2e Redacteur: Th. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.

Verenigingsnieuws: C.A.L. Bercht. Sluitingsdatum: 15e v.d. maand voor het verschijnen.

Vraag en Aanbod en Advertenties: Mevr. J.M. Smit-Reesink. Sluitingsdatum: 15e van de maand voor het verschijnen.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN:

Buiningfonds: A. de Graaf, Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge.

Bibliotheek: J. Magnin, Ooievaarstraat 13, 3291 XK Strijen. Katalogus f 1,50 te bestellen op girorek. 1345616 t.n.v. J. Magnin.

Clichéfonds: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Diatheek: H.M.S. Mevissen, Dinantstraat 13, 4826 LH Breda. Tel.: 076-875076.

Ruilen z. Huilen: H. Leusink, Griftweg 15, 6745 XD Ede, post De Klomp. Tel.: 08387-1794.

Succulentarium: W. Ruysch: aanmelden voor bezoek: de heer Ruysch. Tel.: 08370-19123, toestel 327, of I.V.T. t.a.v. W. Ruysch, Mansholtlaan 15, 6708 PA Wageningen.

Oude nummers Succulenta: H.B. Hooghiemstra, Reyerdijk 115, 3079 NC Rotterdam.

HET BOEK "DISCOCACTUS" DOOR A.F.H. BUINING

Het boek omvat 224 pagina's met 60 kleurenfoto's, 84 zwart/wit foto's, 33 tekeningen, 6 landkaarten en twee sleutels tot de soorten. Te bestellen door storting van f 30,-- op girorek. 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds, Rosmalen, onder vermelding van "Discoboek".

De prijs van de Duitse versie is f 35,-- (für Deutschland DM 35,--); de Engelse versie kost eveneens f 35,-- (for Great Britain £ 7,--).

BEWAARBANDEN, HANDLEIDINGEN EN VERENIGINGSSPELDJES

BewaARBanden voor 1 jaargang à f 16,-- (f 13,-- bij bestelling van 10 of meer, of indien afgehaald).

Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten is uitverkocht. Een geheel herziene versie verschijnt herfst 1981.

Verenigingsspeldjes, in broche-vorm of als steekspeld à f 4,--; bij bestelling van 20 of meer f 3,50 per stuk.

Bestelling kan geschieden door storting of overschrijving van het betreffende bedrag op girorek. 3742400 van Succulenta, afd. Verkoop, Venlo, met vermelding van de bestelde artikelen. (Tel.: 077-18627, Hr. Vostermans).

RECTIFICATIE

In de lijst van afdelingssecretariaten, zoals vermeld in het meinummer dient het secretariaat van de afdeling Zwolle gewijzigd te worden in: Mevr. den Hollander-Huang, Waver 13, 8032 AD Zwolle. Tel.: 05200-39413.

Het secretariaat van de afdeling Hoeksche Waard is overgedragen aan: J.A. Rovers, Buitendijk 7, 3292 LA Strijensas.

EVENEMENTENLIJST

22 augustus : Succulentenbeurs te Roosendaal.

29 augustus : Succulentenbeurs te Zutphen.

5 september : Internationale cactussen- en vetplantenmarkt te Nijmegen.

19 september : Ruilbeurs van het Noorden te Zuidlaren.

26/27 sept. : 3LK te Houthalen.

Programma Cactaceae Brugensis

28 augustus : Lezing door de heer A. Fröhlich uit Luzern.

De vergaderingen vinden plaats in Zaal Sconevelde, Brieverweg te St. Kruis, Brugge.

Programma Grusonia

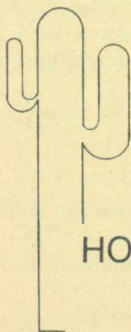
augustus : Heer Vervoort uit Ekeren spreekt over Alpenplanten.

september : Heer Keirse met "De Bloemenwals"

oktober : Heer Misson met een Mexicoreis.

Programma Leuchtenbergia

24 juli : Heer van Hoofstadt over Cactussen in buitenlandse verzamelingen. De bijeenkomst vindt plaats in het Dienstencentrum, Schoolstraat, Schilde (B).

Spec. kwekerij voor hobbyisten en verzamelaars

Een plantenlijst wordt op Uw verzoek gratis toegestuurd

Wij ontvangen regelmatig nieuwe cultuurimporten voor de verkoop.

Geopend van maandag tot zaterdag van 9-18 uur.

HOVENS cactuskwekerij Markt 10, 5973 NR Lottum Lottum vindt U,
E3 richting Venlo afslag Venray - Grubben-
vorst-Lottum
Telefoon 04763-1693

AFDELINGSNIEUWS

Programma afdeling IJsselstreek

- 29 augustus : te Zutphen: Ruilbeurs van het Oosten.
25 september : te Goor: Onderlinge ruil- en praatavond.
30 oktober : te Zutphen: De heer de Looze uit Heerde vertelt aan de hand van dia's over liefhebberij in Engeland.
27 november : te Goor: Praatavond d.m.v. discussiegroepen, begeleid door de heer de Bruyn uit Almelo. Beoordeling zaaiwedstrijd.
18 december : te Zutphen: Algemene Vergadering.

Programma afdeling Groningen

- 10 september : Lezing door de heer Rubingh over zijn reis naar Mexico. Plaats: Nieuwe Doelen te Appingedam, aanvang 19.30 uur.
8 oktober : Lezing door de heer Braamhaar over zijn reis naar Equador. Plaats en tijd als op 10 september.

Programma afdeling Dordrecht & Omstreken

- 6 augustus : Geen officiële vergadering, iedereen is welkom i.d. kas van de heer Kooijman in Zwijndrecht.
3 september : Onderlinge ruilbeurs.
1 oktober : Lezing over cactussen (spreker wordt later bekend gemaakt).
5 november : Quiz te verzorgen door de heer van Kaam.
3 december : Jaarafsluiting.
Attentie: met ingang van februari is de aanvang van de vergaderingen bepaald op 19.30 u.

Programma afdeling Zaanstreek

- 28 augustus : gezellige praatavond en plantenverkoop van de fa. Bos uit Schoorldam.
Inlichtingen: Mevr. A. Hoekstra-Tuyn, Clusiusstraat 12, 1504 HH Zaandam.

Programma afdeling Leiden

- 20 augustus : Voor deze avond is wereldreiziger, de heer Niessen uitgenodigd. De heer Niessen zal dia's laten zien van een recente reis, dia's, die gezien vorige lezingen, weer van 'n bijzonder hoog gehalte zullen zijn. In de pauze is er plantenverkoop.
17 september : Op deze avond zullen leden in de gelegenheid worden gesteld, eigen dia's te vertonen van de voorbije zomer en groei en bloei van hun succulenten, tevens grote verloting onder het motto "Voor leden door leden".
15 oktober : De heer Weijs zal een causerie houden over het geslacht Parodia, een en ander met omlijsting van dia's over dit geslacht.
19 november : De bekende auteur J. van Keppel heeft toegezegd vanavond het afharderen van planten te bespreken. Op deze leerzame avond worden tevens dia's vertoond.
Indien nodig, is de heer Wetselaar van de Leidse Hortus bereid gevonden, om bij verhindering van voornoemde sprekers, als plaatsvervanger op te treden.
Het vergaderadres is: Lammenschansweg 40A, Leiden.

TUINCENTRUM "ARIZONA"

Gespecialiseerd in cactussen en vetplanten
Grote collectie met veel aparte soorten.

Concurrerende prijzen.

Aalsmeerderweg 93, naast Peugeot-garage
4232 CJ Aalsmeer – Tel. 02977-26133

BEURZEN

Succulentenbeurs West-Brabant

De beurs georganiseerd door de afdeling West-Brabant wordt gehouden op zaterdag 22 augustus. De aanvang is om 14.00 uur en de plaats is de kantine van het Norbertus College, Lyceumlaan 10 te Roosendaal. Dit is drie minuten lopen van het station.

Succulentenbeurs van het Oosten

Op zaterdag 29 augustus houden wij weer de traditionele succulentenbeurs van het Oosten in de grote zaal van de Hanzehof "de Buitensociëteit", te Zutphen. Aanvang beurs 13.00 uur. Einde 17.00 uur.

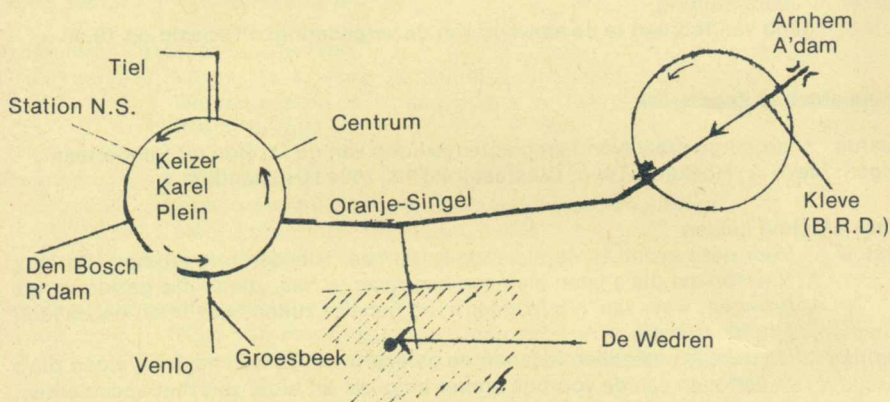
Toegang vrij - grote verloting - toegang vrij - grote verloting - toegang vrij - grote verloting

INTERNATIONALE CACTUSSEN- EN VETPLANTENMARKT TE NIJMEGEN.

Op zaterdag 5 september 1981 zal de afdeling Nijmegen weer een internationale succulentenmarkt organiseren op "De Wedren" in Nijmegen.

Vanaf 9.00 uur is er gelegenheid om tafels in te richten; de beurs is van 10.00 uur tot 17.00 uur geopend.

Diegenen, die verzekerd willen zijn van tafelruimte wordt dringend geadviseerd om, in verband met de beperkte accommodatie, ruim van tevoren telefonisch het aantal strekkende meters tafel te bestellen (f 2,50 per meter).

U kunt hiervoor bellen 08860-1932, b.g.g. 080-233668.

De vlak bij het centrum gelegen Wedren is, met behulp van bovenstaande schets, eenvoudig te vinden: komende vanuit de richting Arnhem dient u op het Oranjesingel de afslag naar de Universiteit te volgen, en vanaf het Keizer Karel Plein is het bij het eerste stoplicht naar rechts. Bovendien zal op 5 september de route met borden zijn aangegeven. Parkeer-ruimte is aanwezig.

De afdeling Nijmegen wenst u een goed plantenseizoen toe en hoopt u, met de tastbare resultaten daarvan, op 5 september te mogen begroeten.

Adri Rutten
secr. afd. Nijmegen

CACTUSSEN - SUCCULENTEN

A. N. BULTHUIS EN CO.

3945 ZG Cothen-Groenewoudseweg 14

Sortimentslijst wordt na storting van f 1,-
toegezonden. Girorekening 124223.

's Zondags gesloten

Postbus 12

Tel. 03436-1267

VERSLAG RUILBEURS VAN DE AFDELING FRYSLÂN

Zaterdag 2 mei 1981, 10 uur opende Succulenta Fryslân haar deuren voor cactusminnend Nederland. In de ochtenduren kwamen alleen de leden aan bod om onderling planten te ruilen of stekjes van eigenaar te laten wisselen.

's Middags was iedere cactusliefhebber van harte welkom, een gelegenheid waarvan velen gebruik maakten.

De tijd van het jaar zat wat bloei betreft mee, want vele planten stonden in bloei of knop, hetgeen een prachtig schouwspel opleverde.

Voor wie niets te ruilen had waren de prijzen aantrekkelijk, één der leden had zelfs planten te koop voor ... 1 koperen cent!

Zelfs de loterij bleef zeer spannend tot aan het einde toe. De hoofdprijs wilde er maar niet uitkomen. Gelukkig waren er genoeg andere aantrekkelijke planten als troostprijs. Toen dan eindelijk het winnende lot te voorschijn kwam, ging er een zucht van verlichting door de zaal, hij had er dus echt ingezet.

Succulenta Fryslân ziet terug op een geslaagde, ontzettend gezellige, 3e Cactus ruilbeurs in Drachten en bedankt één ieder die de moeite genomen heeft om te komen (tot uit België toe) en hoopt u volgend jaar weer te mogen verblijden op onze 4e ruilbeurs.

A.M. de Ruiter,
Willemstraat 20,
8601 GH Sneek
secr. ruilbeurscommissie

Hoya's - Senecio's
Crassula's - Ceropegia's
Prijslijst op aanvraag

Corresp. Eng., Duits

MARIN CACTUS PATCH
61, Granada Drive
Corte Madera/California
94925 USA

Planten en Cactussenhandel

A. VAN ACHTHOVEN & ZN.

Wij bezitten een zeer grote collectie cacteeën. Uniek in Amsterdam!
Regelmatig uitbreiding van ons assortiment.

Singel-Bloemmarkt t/o 528 (Geelvinksteeg), Amsterdam. Tel.: na 18.00 uur 020-101641.

Cactussen

Aloes
Coniferen
Tillandsias
Uitzonderlijke boeken
Succulenten
Bromelias
Over diverse onderwerpen
Exotica
Kamerplanten
Epifyten

NATUUR & BOEK Elandstraat 58
2513 GT Den Haag tel. 070 - 64 62 77

Kees en Martine Bos

andere succulenten
cactussen

Kanaalweg 16,
1749 CE SCHOORLDAM
(Warmenhuizen)
Tel.: 02269 - 2694

Liefhebbers
zijn de hele week welkom!

VERSLAG TENTOONSTELLING EN BEURS VAN DE AFDELING HAARLEM

Van 2 tot en met 10 mei hield de afdeling Haarlem een tentoonstelling en beurs in de Stadskweektuin. Een kleine duizend mensen kwamen kijken naar onze succulenten. Als experiment hielden wij zaterdag en zondag een beurs. Wat ons betreft is het een geslaagd experiment geworden; het bezoekersaantal - ruim 500 - heeft onze verwachtingen ver overtroffen. Wij bedanken al deze mensen die de beurs tot een groot succes maakten.

VERSLAG CACTUSSEN- EN VETPLANTENMARKT TE AMSTELVEEN

Op zaterdag 9 mei j.l. hield de afdeling Amsterdam haar eerste grote cactussen- en vetplantenmarkt in de overdekte ruimte van het winkelcentrum "Groenhof" te Amstelveen. Verdeeld over 64 m² kraamoppervlakte boden de liefhebbers en handelaren hun uitgebreide sortering te ruil en te koop aan. Op de markt was ook een stand aanwezig van een aantal afdelingsleden, die zich inzetten voor het behoud van cactussen in de natuur van Noord- en Zuid-Amerika.

Elk uur werd er een verloting gehouden waarbij fraaie prijzen te winnen waren. Uit alle delen van het land waren de liefhebbers gekomen. Doordat het geheel was ondergebracht in het winkelcentrum was ook de belangstelling van het winkelend publiek zeer groot.

Deze eerste beurs was een daverend succes, zodat wij mogen verwachten, dat zij volgend jaar weer gehouden zal worden.

Mevr. C. Bouwman-v. Egmond
Waverveen

SUCCULENTENTUIN

VAN DONKELAAR

Laantje 1 - Werkendam
tel. 01835 - 1430

*Gedurende de vacantiетijd bij
bezoek op onze tuin 20%
korting op alle planten.*

**Aanbieding 6 ceropegia's voor
f 15,- na storting op giro
150.98.30**

Wij verkopen het gehele jaar door zaad.

CACTUSKWEKERIJ

LAKERVELD *Lakerveld 89*

Lexmond

Maak eens een

VAKANTIETRIIP

naar Lexmond

U krijgt er geen spijt van. Indien U door de week komt, bel dan even 03474-1718, een bushalte is vlak voor de deur.

VULKAN® LAVA

zand / korrel

Een neutraal teeltsubstraat, ook zeer geschikt voor grondverbetering.

Vraag documentatie.

rook krimpen

Gebr. Rook BV
Postbus 9, 2920 AA Krimpen a/d IJssel
telefoon 01807 - 13044, telex 22361

VERSLAG FEESTAVOND AFDELING LEIDEN

Notulen van de feestvergadering van 23.05.81, gehouden in het zaaltje van de Petruskerk, Lammenschansweg 40A, Leiden.

Aantal aanwezigen: 59.

Deze avond stond in het teken van het vier-jarig bestaan van de afdeling. Door aan het geheel 'n feestelijk tintje te geven, waren alle konsumptie's gratis en konden er d.m.v. deelname aan het bingo-spel, vele fraaie en waardevolle prijzen gewonnen worden. Aan het eind van de avond was er een grote verloting, waarbij iedereen die nog niets had kunnen winnen, nu wel aan z'n trekken kwam. De leiding van de spelen had bingo-master, de heer T. Berg. Al met al kunnen we terugzien op een bijzonder geslaagde avond, mede door de vele personen en bedrijven die belangeloos hebben bijgedragen om de prijzenpot te vullen. Met name willen we de volgende bedrijven danken; Kassenbedrijf Graafland in Vleuten; Fa. Knoppert te Voorhout, importeur van Baco-kassen; Fa. Bendien, fabrikant van Pokon; Cactus-importeur Fa. Winco te Rijnsburg; Fa. Sativar, juwelier te Rotterdam; Daylight kassen te Naarden en Kodak Nederland B.V. te Odijk. Enige scheepvaartmaatschappijen zorgden voor waardevolle relatiegeschenken, met name United States Lines willen we tenslotte danken.

Overigens gaat onze dank ook uit naar degenen die naamloos wensen te blijven, maar zeker tot het welslagen van de avond hebben bijgedragen.

Het programma voor de tweede helft van 1981 ziet er als volgt uit: aangezien in juli de meeste mensen met vakantie zijn, zal er deze maand niet worden vergaderd.

Liquidatieverkoop

cactuskwekerij **F.H.A. Jansen**

Leyweg 19

- Den Haag

- Holland

Een kleine greep uit de zeer bijzondere collectie:

Bartschella Schumanni

Cochemia Setispina

Thelocactus Haslifer

Lophorhiza Williamsii

Leuchtenbergia Principes

Haw. Maughani

Gasteria Liliputana

Euphorbia Obesa

Euphorbia Bupleurifolia

Diverse Conophytums - Tephrocactae - Astrophytums, enz. enz.

(meer dan 2000 soorten).

**De kwekerij is geopend iedere zaterdag van 10.00 uur tot 17.00 uur of
na tel. afspraak 070 - 253483.**

DEELNAME AAN DE 3 LANDEN KONFERENTIE!

Op zaterdag 26 en zondag 27 september 1981 zal de 3 L.K. gehouden worden in de Hengelhoef te Houthalen, België.

Het programma hiervoor is als volgt:

zaterdag 26 september:

vanaf 14.00 uur aanmelding der deelnemers,

15.00-17.00 uur gespreksgroepen (Frans, Duits, Nederlands)

18.00-19.00 uur avondeten

19.30-21.00 uur opening van de 3 L.K., door de heer W. Simon, Duitsland, gevolgd door een lezing van de heer Brian Lamb: "Van zeeniveau tot 3000 meter; cactussen en hun omgeving"

vanaf 21.30 uur ruilbeurs onder de deelnemers,
daarna gezellig samenzijn.

zondag 27 september:

8.00- 9.00 uur ontbijt

10.00 uur gelegenheid tot bijwoning H.Mis

10.30-11.15 uur voordracht door de heer A. Beukelaers, België: "Stekelige hobby-monotypische geslachten - kleine geslachten"

11.30-12.30 uur Voordracht door de heer Chalet, Zwitserland: "Mexico I.O.S. 1980" ofwel "Brazilië 1980"

13.00-14.00 uur middageten

vanaf 14.00 uur ruil- en verkoopbeurs, waarbij o.a. een Duitse kweker aanwezig zal zijn.

Deelnemers aan de ruil- en verkoopbeurs krijgen 1 gratis tafel. Indien meer tafels verlangd worden, zijn de kosten f 10,- per tafel.

De kosten van deelname **aan het gehele weekend** bedragen, incl. 3 maaltijden en 1 overnachting:

volwassenen 2 persoonsstudio f 66,50 p.p.

toeslag voor één persoon - 6,00

kinderen tot 12 jaar - 45,50 p.p.

deelname **enkel zaterdag**

volwassenen

24,50 p.p.

kinderen

f 10,50 p.p.

deelname **enkel zondag**

volwassenen

f 31,50 p.p.

kinderen

f 14,00 p.p.

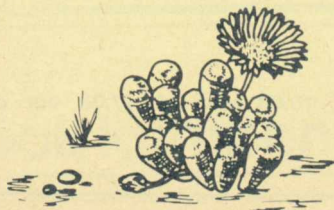
Bovengenoemde prijzen gelden alleen bij tijdige inschrijving.

Indien men zich op het weekend zelf aanmeld wordt f 5,50 extra berekend.

Opgave voor 30 augustus 1981 aan J. v.d. Ven, St. Janstraat 51, 5507 NB Oerle, tel. 04905-1207.

Betaling s.v.p. tijdig op postrekening no. 1111923 op boven genoemd adres, onder vermelding "deelname 3 L.K."

Wilt U eventueel iemand meenemen in uw auto?

VAN SPIJK
uw drukker

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor deze rubriek moeten uiterlijk op de 15e van de maand vóór verschijning bij Mevr. Smit zijn. Alleen advertenties betreffende de liefhebberij worden opgenomen.

Te koop: Aluminium tuinkas merk Artola, afmeting 3,78 x 2,55 x 2,25 m., 1,5 jaar oud. M. de Roos, Wikkebeek 1, 5501 EW Veldhoven. Tel.: 040-540914.

*****

Gevraagd: Stek of zaad van Agave sisalana, Agave cernua, Agave attenuata, Agave filifera var. compacta, Agave verschaffeltii var. compacta, Agave pampantiniana. Kosten worden vergoed. M. Wissenburg, de Voorstenkamp 1381, Nijmegen. Tel.: 080-782931.

*****

Ter overname gevraagd: Aluminium of hardhouten broeikasje ongeveer 2 x 3 meter. K. Eggenhuizen, Reinier Claeszenstraat 74 hs, 1056 WR Amsterdam. Tel.: 020-852053.

****

Te koop: 2 Red ceder broeikassen 1½ jaar oud, 2 x 2,60 en 2,60 x 3,85 m. R. Ploeger. Tel.: 02977-27733, Aalsmeer.

*****

Te koop gevraagd: Zaailingen of stekken van Rebutia kranziana. Aanbiedingen aan G. Schonewille, Pr. Beatrixlaan 144, 2286 LD Rijswijk (ZH). Tel.: 070-941745.

*****

Gevraagd: Zaad van Euphorbia lophogona. Kosten worden vergoed. A.J.M. van Dam, M.L. Kinglaan 354, 1111 LR Diemen. Tel.: 020-991723.

Gevraagd: Stekjes van Rhipsalissen. Liefst op naam. Gemaakte onkosten worden vergoed (geef in ruil postzegels, indien gewenst). Lenaert André, Leiseinde 46, B2300 Turnhout, België.

*****

Te koop aangeboden: Aluminium Hobbykas afm. 4,50 x 1,98 m, 4 jaar oud, incl. glas etc. Vraagprijs f 450,-. Levering in overleg. J. Broos, Cederstraat 17, 4731 BB, Oudendbosch.

*****

Af te halen tegen geringe vergoeding: Echinopsis hybride (goed voor entstam). L.H. Rademakers, Kerkstraat 199, 6006 KN Weert. Tel.: 04950-33989.

*****

Te koop: Cactussen, zowel grote als kleine planten, van maandag t/m vrijdag na 6 uur, zaterdag de gehele dag. B. Jansen, Acaciaaan 15, Oosterbeek.

*****

Gevraagd: Stekjes en/of plantjes van stapelia-achtigen. Onkosten worden vergoed. Mirjam Heine, Heemraadstraat 5, 1821 AS Alkmaar.

*****

Te koop aangeboden: Phyllocactussen en phyllo-stekken. Concordiastraat 23, Utrecht Tel.: 030-431571.

PLANTENHANDEL A. H. Abels.

Grootste gesorteerde zaak in Noord Holland in cactussen en succulenten.
In- en verkoop.

Singel-Bloemmarkt t/o 494-496.
Amsterdam. Tel.: 020 - 227441.

NIEUWE LEDEN

Wijnands C.W., Endepoelstraat 26A, 6942 GL Didam.
Mispel A.E. v.d., Krommestelakker 13, 3945 CV Cothen.
Hoorn Mevr. J. v.d., De Sav Lohmanplantsoen 33, 2253 VM Voorschoten.
Geldof G.P., W. Alexanderlaan 1, 7251 AW Vorden.
Jansen-De Regt Mevr., Torenbaan 27, 4726 AW Heerle.
Haman Mevr. A., Lysterbesstraat 11, 5492 ED St. Oedenrode.
Verlaan G.C., Marienschootstraat 32, 6083 BD Nunhem.
Langenbacher E., P.C. Boutensstraat 127, 7606 AS Almelo.
Karpow S., Emmaplein 40 Zwart, 2014 VA Haarlem.
Ies B.J. De, Kamperfoelieweg 23, 1032 HE Amsterdam.
Consent Sr. J.H., Paul Krugerstraat 53 Rood, 2021 XM Haarlem.
Verwijmeren L., Seroe Fortunaweg 40, 990 Curaçao/Antillen.
Bruers Leon, Meidreef 74, B 2548 Lint, België.
Vullings M.H., Vrouwboomweg 1, 5961 PM Horst.
Ogaard L. v.d., Noorderstraat 33 II, 1017 TR Amsterdam.
Iro J., 16960 Kear Hachoesch, Israël.
Heerschop J., Kam Onnesweg 35, 1223 JB Hilversum.
Hilhorst A.J., Zeisterweg 26, 3984 NL Odijk.
Slager-v.d. Knokke Mevr. W., Hondegatstraat 15, 3841 CG Harderwijk.
LLU Staak de, Langeherenstraat 89, 4507 KE Schoon-dijke.
Fluit D.H., Schielandstraat 4, 2841 VB Moordrecht.
Schreurs W.E., Wilhelminastraat 22, 8019 AM Zwolle.
Brock J.G.M., Hulsbeek 11, 5446 PR Wanroy.

Er Pim v.d., Oosteinderweg 134, 1432 AP Aalsmeer.
Barten T., Leemkolkweg 8, 3985 SL Werkhoven.
Beyens Jos, Meerhoutstraat 17, B 3998 Vorst, België.
Leppink-Oosterloo Mevr. L.D., De Caerslaan 6, 3984 PK Odijk.
Oosterwijk C., Utrechtsestraatweg 57, 3438 AP Nieuwegein.
Vlieger A., Burg. Bouwmanstraat 16, 4364 AG Grijskerke.
Aalst-Hoekzema Mevr. Y.V., Hugo de Grootlaan 41, 4334 AT Middelburg.
Uggeman Albert, Hoge weg 205, B 9110 St. Amandsberg, België.
Lievers J., Kleine Durk 11, 6825 KD Arnhem.

DER KAKTEENLADEN

*hobbybenodigheden
boeken*

Zojuist verschenen:

Onze nieuwe Catalogus 81/82 met het omvangrijke aanbod van hobbybenodigheden en vakliteratuur voor de cactus- en orchideeënliefhebber.

Verder leverbaar:

Literatuurindex met 86 titels.
Speciale uitgave Aussaat 81 (toebehoren voor het zaaien)

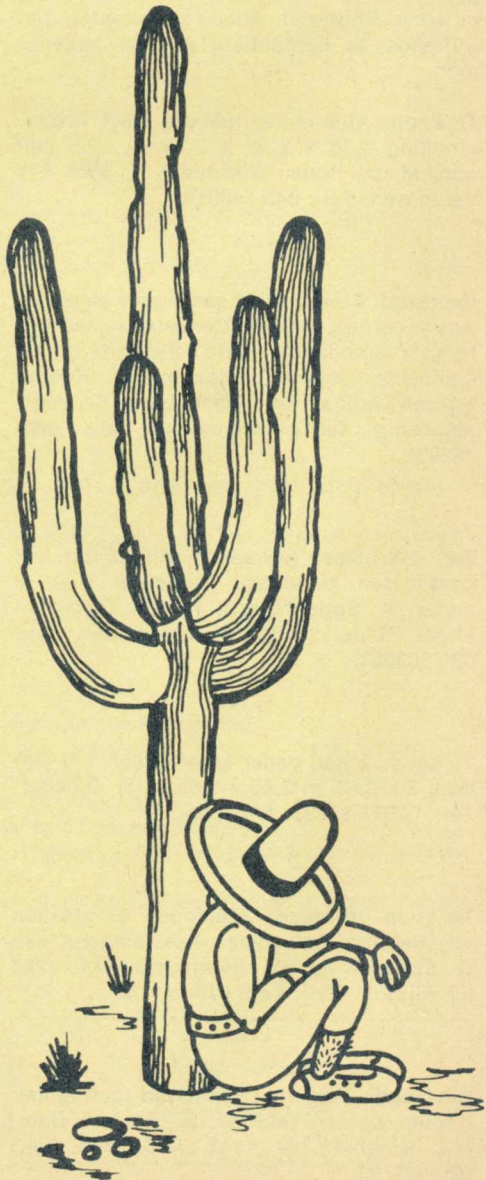
Catalogus en speciale uitgaven zijn kosteloos aan te vragen.

Jörg Köpper

Lockfinke 7

D-5600 Wuppertal 1 W-Duitsland

Alle prijzen + verzendkosten; leveringen alleen op onze verzendcondities

*Disco
cactus*

Succulentenpraat

J. ENTENIER

Het idee van maandelijks notities kwam bij me op als gevolg van opmerkingen en vooral vragen van beginnende liefhebbers. Zij merkten nogal eens op dat ons (voortreffelijke) Succulenta soms weinig op de praktijk van alle dag is afgestemd. Nou, die vragen en meningen, vermeld met een klein beetje eigen ervaringen willen we maandelijks aan u kwijt! Vanzelfsprekend zijn aanvullingen - al dan niet kritisch - van harte welkom. We hebben tenslotte heel veel oude en geroutineerde liefhebbers in Nederland en België, die de korenmaat van hun kaars zullen willen halen.

Een eerste vraag van beginnende liefhebbers is vaak: hoeveel water geef ik die plant? Nu is er een Chinees spreekwoord dat luidt - en ik heb het alvast voor u vertaald - "Behandel de bloemen als kinderen en de kinderen als bloemen!" Het lijkt weinig van toepassing op onze liefhebberij, maar laten we ons daarin niet vergissen. Mijn oma zei al: "verwende kinderen zijn draken", lang geleden al en toen was het geen oma maar een opoe. Niet verwennen dus?! Soms wel (zaailingen), maar daarover later. Ik herinner me nog dat Mej. van de Toorn over haar *Echinocereus fendleri* schreef: onbarmhartig droog houden tot half mei, zijn er dan nog geen knoppen, ga dan maar gieten. *Trichocereus schickendantzii*, nog zo'n plant om onder de duim te houden, die krijg ik niet in bloei, hoor ik elk jaar wel een paar keer. Hebt u een bloeibaar exemplaar - dat is de plant bij een lengte van ongeveer 20 cm - probeer het dan eens als volgt: vanaf augustus geen water meer geven, ongestookt door de winter waarbij de temperatuur gerust mag dalen tot -5 à -10°C wat zelfs gunstig is. In april moeten dan de pluisjes in de kop van de plant zichtbaar worden. Vanaf mei matig gaan gieten en na de bloei water geven als was het een begonia.

Ik maakte dit jaar de fout de in knop zittende planten in mei buiten te zetten. Door de regen die in die maand overvloedig viel, werden de planten in één week volsappig en wierpen de helft van hun knoppen af. Een klein reken-sommetje leert ons: 8 à 9 maanden geen water! Over verwennen gesproken! Nu het hoogzomer is, véél water voor onze planten met uitzondering van sommige vetplanten, zoals Lithops. De Rebutia's zijn uitgebloeid. Deze vragen nu ook veel water en weinig warmte, dus uit de kas of kamer en naar de tuin, maar pas op voor slakken! U woont in een flat? Neem dan de moeite om bij regen uw cactussen op het balkon te zetten.

De Stapelia's komen tegenwoordig sterk in de belangstelling. Als u het ook gaat proberen, begin dan met de sterkste, daar is trouwens ook het gemakkelijkst aan te komen. Een van de sterkste is *Stapelia variegata*, waarvan ik trouwens de bloem een van de mooiste vind; *Stapelia maculosa* is ook zo'n sterke soort, de bloem kan echter de schoonheid van *S. variegata* niet benaderen. De Stapelia-achtigen, dus ook *Caralluma*, *Huernia*, enz. houden van frisse en droge lucht. Ik hoor de laatste tijd dat sommige liefhebbers hun planten in hangpotten kweken; mogelijk dat dat nog bloeibevorderend werkt ook (dichter bij het glas!). Opmerkelijk is in ieder geval dat lastige bloeiers als *C. mammillaris*, *C. hesperidum* en *C. buchardii* om maar enkele te noemen, wel bloeien als ze pal onder het glas staan. Sommige Stapelia-achtigen maken ondergrondse uitlopers, waarbij ze in de natuur zelfs onder stenen door gaan. In pot gekweekt zoeken ze het potgaatje op om buiten de pot een nieuw leven te beginnen. Om dit te voorkomen (ook voor beschadiging bij het verpotten)

plak een stukje nylonkous over het gat. Planten die dit doen zijn o.a. *S. engleriana* en *S. revoluta*. *Revoluta* betekent omkering en wijst naar de bloem die bij het opengaan de bloempunten om de ring heen slaat tot aan de bloemsteel; de bloem lijkt dan rond. *S. engleriana* doet dit trouwens ook. Giet *Stapelia*-achtigen bij voorkeur op donkere koele dagen.

Gaat u nog cactussen enten? Zorg voor volsappige entstammen, dus veel water en mest geven en vier weken voor het enten in de schaduw zetten, vooral *E. jusbertii* die een hard weefsel heeft. Gebruik voor *Uebelmannia*'s als onderstam *Cereus forbesii*, de beste voor dit geslacht (volgens Uebelmann). Tenslotte een verhaaltje over een oude man die regelmatig planten bij ons kocht. Zijn favoriete waren planten met knoppen, vooral *Noto*'s en *Echinopsis*. Soms bracht hij ook planten terug, de uitgebloeide dan. Pas veel later kwam ik erachter dat de cactussen de oude baas eigenlijk niets deden. Hij woonde echter bij een drukke bushalte en met de bloeiende planten voor zijn raam genoot hij van de bewonderende blikken van de wachtende mensen!

X *Gastrolea*'s

H.W. MEILINK

Laat ik vooropstellen, dat we het kruisen van weliswaar verwante, doch tot verschillende geslachten behorende planten, zeker wanneer het succulenten betreft, naar mijn mening in principe om diverse, voor de hand liggende redenen behoren te verwerpen.

Niet ontkend kan worden, dat dit kruisen bijzonder interessant en leerzaam is en dan ook door veel liefhebbers wordt bedreven, echter alleen als experiment aanvaardbaar geacht moet worden. In ieder geval moet men de bastaarden zeer kritisch bekijken en voorlopig onder zich houden. Slechts indien mettertijd mocht blijken, dat een hybride naar onze mening qua voorkomen en/of bloei een opvallend succes moet worden genoemd, kan men anderen deelgenoot van zijn "geluk" maken. De ongelimiteerde kruisingsmanie heeft er al toe geleid, dat een groot aantal oorspronkelijke, natuurlijke vormen van b.v. de geslachten *Gasteria*, *Epiphyllum* (*Phyllo*) en *Echinopsis* in de verzamelingen niet meer worden aangetroffen. Daar staat evenwel tegenover, dat schitterende variëteiten *Phyllo*'s zijn verkregen door het inkruisen van de verwante soorten *Selenicereus grandiflorus*, *Heliocereus speciosus* en ook *Zygocactus*; successen die dan ook door niemand worden aangevochten.

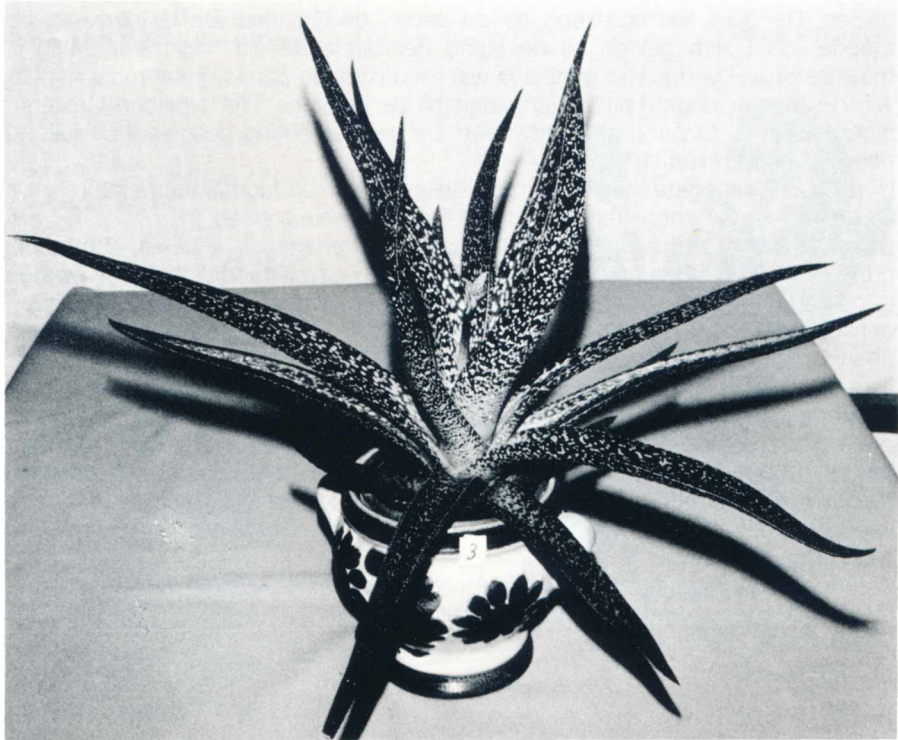
Een ander kruisingsprodukt, dat inmiddels burgerrecht heeft weten te verkrijgen is de *X Gastrolea*. Zelfs Hermann Jacobsen besteedt in zijn *Succulentenlexikon* aandacht aan deze door kruising van de geslachten *Aloe* en *Gasteria* ontstane geslachtshybriden. Merkwaardigerwijs is het aantal in de nomenclatuur opgenomen kruisingen betrekkelijk gering. Jacobsen registreert er een kleine twintig, waarbij opvalt dat verschillende benamingen betrekking hebben op dezelfde kruisingen. Bovendien worden er in een aantal gevallen vraagtekens geplaatst bij de naam der ouders. Er bestaat dus voldoende aanleiding om eens wat meer aandacht aan *Gastrolea*'s te schenken. Vast staat dat *X Gastrolea pethamensis* de aanduiding is voor de hybride die ontstaat door kruising van *Gasteria verrucosa* en *Aloe variegata* *X Gastrolea pethamensis* dienen we als typeplant te beschouwen.

Wijlen de heer A.J.A. Uitewaal, eens redacteur van *Succulenta*, schreef in het jan.-febr. nummer van 1949, doelende op de *X G. pethamensis*:

Op de achtergrond beide ouders: *Gasteria variolosa* (?) en *Aloe variegata*.

X *Gastrolea pethamensis* Foto's van de schrijver

"... het zien van dit plaatje (een foto afkomstig van De Laat) wekte in mij de begeerte op, zulk een plant te mogen bezitten, maar ik heb ze in onze collecties nog nergens gezien."

Even verder zegt hij: "Het zou wel interessant zijn *Gast. verrucosa* en *Aloe variegata* eens opnieuw te kruisen!"

Een aantal jaren geleden, in 1974, kreeg ik dit artikel bij het doorbladeren van oude jaargangen weer onder ogen. Geen enkele ervaren liefhebber zal een kleur krijgen van verrukking als u hem een stek van een *G. verrucosa* of een *A. variegata* cadeau wilt doen. "Dat is mooi spul voor beginners, kunnen ze geen buil aan vallen", zal deze dan denken. Niettemin geldt de *Aloe variegata* als de mooiste Aloe en de *Gasteria verrucosa* met zijn witte parels als de meest aantrekkelijke Gasteria. Een samensmelting moest dus wel een fraai resultaat geven, zo redeneerde ik.

In genoemd jaar was ik toevallig in het bezit van beide planten, die ongeveer gelijktijdig in bloei kwamen. Enfin, u raadt het al: indachtig het artikel van de heer Uitewaal werd de verleiding te groot.

Met een klein tekenpenseeltje bracht ik wat Gasteria-stuifmeel over op een aantal stampers van de Aloe, welke laatste plant steeds de moederrol moet vervullen, omdat de stampertjes iets boven de meeldraden uitsteken en derhalve anders dan bij de Gasteria gemakkelijk bereikbaar zijn. De zaak pakte en ca. drie maanden na de bestuiving barsten de zaaddozen ter grootte van een hazelnoot open. De oogst bestond uit een 65-tal gevleugelde zaden, elk met een $\emptyset$ van ca. 1 cm. Deze zaden worden onmiddellijk rechtop tot en met de kern in het zaaisubstraat gestoken, zodat een deel van het omgevende vlies boven de aarde uitsteekt. Op deze wijze wordt ruimte bespaard en is het rottingsgevaar praktisch nihil. De opkomst was prima en na een week stonden de eerste plantjes al boven de grond. Na 2½ jaar kon de eerste bloei tegemoet worden gezien. De plant lijkt sprekend op de vader, de Gasteria. De invloed van de moeder doet zich gelden bij de stand der bladeren, die niet meer 2-rijig is maar een rozet vormt. Het geheel is wat robuuster, de parels groter maar minder wit, de bloemstengel half zo lang dan bij de Gasteria. Het typische Gasteria-bloembuikje is zo goed als verdwenen. De vermeerdering geschiedt uitsluitend door het nemen van stekken.

Is de *Aloe variegata* nogal vochtgevoelig, vooral bij lagere temperaturen, de *Gastrolea* daarentegen stelt evenals de Gasteria weinig eisen.

Conclusie: Mijn "zelfgemaakte" *x Gastrolea pethamensis* is intussen een mooie grote plant geworden, doch kan allerminst een verbluffende aanwinst worden genoemd. Aangezien de beschrijving van Jacobsen met mijn ervaringen overeenkomt ben ik bang, dat de plant waar de heer Uitewaal zo lyrisch over werd geen *x G. pethamensis* was.

Ik heb mijn *Aloe variegata* nadien nog eens gekruisd met *Gasteria variolosa* (?) en *Gasteria caespitosa* (?) maar deze produkten intussen weggedaan wegens te grote omvang (door de rozetvorm) voor vensterbankcultuur, waarop ik nu eenmaal ben aangewezen. Ook bestond er enige onzekerheid omtrent de afkomst. Mogelijk kan worden overwogen eens kruisingen tot stand te brengen van *Aloe variegata* met kort- en dikbladige en kleinblijvende Gasteria's op de identiteit waarvan niets valt aan te merken.

Wanneer er lezers zijn met bijzondere ervaringen bij het kweken van *Gastrolea*'s, dan houd ik mij aanbevolen voor reacties.

Vrijheidslaan 50^{II}, 1078 PM Amsterdam

Mesembryanthemaceae (XXV)

FR. NOLTEE EN A. DE GRAAF

28. *Chasmatophyllum* Dtr. et Schw.

(*chasma* = open mond, *phyllum* = blad)

Als men zich wat langer en intensief bezighoudt met Mesems, wekt het steeds weer verbazing hoeveel verschillende verschijningsvormen in deze familie voorkomen.

Chasmatophyllum is één voorbeeld uit vele van de wonderlijke miniatuurvormen die deze plantengroep te zien geeft.

Deze dwergstruikjes hebben kleine, langwerpige blaadjes, gewoonlijk voorzien van tandjes aan de toppen. In vorm gelijken de bladeren wel wat op die van *Oscularia*, doch zij missen de wascoating die de blaadjes van *Oscularia* een blauwachtig uiterlijk geven. Bij *Chasmatophyllum* zijn het de talrijke witte wratjes op de bladeren die zorgen voor een groenwit aanzien.

Er is een 6-tal soorten bekend, afkomstig uit Namibië, Kaapprovincie (Karoo) en uit de wijde omgeving van Bloemfontein.

De cultuur levert geen enkele moeilijkheid op. Zowel zaaien als stekken lukt gemakkelijk. Na een aanvankelijk rechtop gaande groeivorm, verandert de groeiwijze al gauw in een kruipende. Wat dan ontstaat is een aantrekkelijk bossig dwergstruikje.

Naast de afgebeelde soort, *Ch. musculinum*, zijn nog te noemen: *Ch. braunsii*, *maninum*, *nelii* en *willowmorense*. De bloemen zijn geel, soms met wat rood aan de top van de bloemblaadjes.

Essenburg 77, 3328 CD Dordrecht
Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge

(wordt vervolgd)

*Chasmatophyllum
musculinum*

Naar een afbeelding in Herre:
*The Genera of the
Mesembryanthemaceae*

Op zoek naar cactussen in Rio Grande do Sul (slot)

K.H. PRESTLÉ

Notocactus uebelmannianus komt hier nog slechts in geringe hoeveelheden voor en daar de planten reeds zaadbessen dragen, is niet uit te maken of we met de roodbloeiende of de geelbloeiende vorm te maken hebben.

De vraag of rood- en geelbloeiende variëteiten gescheiden of gemengd voorkomen is volgens mij nog helemaal niet opgelost. De daarover in Europa heersende mening is volledig uit de lucht gegrepen en niet het resultaat van wetenschappelijk onderzoek. Het feit, dat in Europa regelmatig planten of zaden arriveren, waaruit zowel geel- als roodbloeiende exemplaren te voorschijn komen, is puur toeval, omdat de verzamelaars meestal op standplaatsen verzamelen, als er geen bloemen meer te zien zijn. Daarom is het best mogelijk, dat de arealen van roodbloeiende en geelbloeiende vormen elkaar raken of zelfs elkaar overlappen, het is tenslotte niet de eerste keer, dat wij op een standplaats verschillende *Notocactus* aantreffen.

Notocactus uebelmannianus staat, net als *Frailea horstii*, het liefste in halfschaduw onder struiken en grassen.

Opvallend is, dat op de plek tussen Cacapava do Sul en Lavras een min of meer vlak landbouwgebied met een lengte van ongeveer 30 km ligt, zodat althans hier een natuurlijke barrière met het areaal van *Notocactus crassigibbus* aanwezig is. Dat sluit natuurlijk niet uit, dat het verspreidingsgebied van beide soorten elkaar op een andere plaats raakt.

Kort voor Lavras vinden wij de mooie kleine *Frailea pygmaea* var. *lilalunula* (FR 1385b).

Via Lavras bereiken wij spoedig de omgeving van Bagé, dat naar mijn idee een van de meest interessante cactusgebieden in Rio Grande do Sul is. Behalve een prachtige nieuwe *Wigginsia spec. nova* (PR 275) ontdekken wij hier ook een *Notocactus spec. nova* (PR 229), die wij voor een variëteit van *Notocactus succineus* houden, maar ook best *Notocactus scopa* var. *glaucerianus* zou kunnen zijn. Deze *Notocactus* hangt hier aan steile rots- wanden en heeft de vorm van een pijp met een lengte van 30 cm en een doorsnede van 8 cm. Er is nader onderzoek nodig om te beslissen, wat wij hier precies gevonden hebben.

Tussen Bagé en Dom Pedrito moeten wij volgens Buining goudgeelbedoornde *Frailea*'s kunnen vinden, maar wij vinden niets. Het gehele gebied is in cultuur gebracht en met veel moeite vinden wij enige exemplaren van *Frailea pygmaea* var. en *Gymnocalycium denudatum*. Pas bij Machado wordt het landschap weer geschikter voor cactussen. Wij ontdekken *Frailea machadoea* nom. prov. (PR 159), een vondst, die voor het onderzoek aan *Frailea alacriportana* van groot belang is en kort voor het stadje Lorencó verzamelen wij de resten van *Notocactus acutus* var. *lorencoensis*. Deze zeer aparte en ver van de standplaats van *Notocactus acutus* groeiende *Notocactus* komt hier alleen nog maar voor in rotsrichels, zodat het belangrijk is deze soort in onze verzamelingen te vermeerderen. Voorbij deze vindplaats verandert de omgeving sterk en komen wij in een gebied, waar rijst verbouwd wordt en daarmee is ook deze reis ten einde.

Vijverweg 12, 5461 AL Veghel
Vertaling: A.B. Pullen

Notocactus species nova "Bagé" (Rio Grande do Sul)

Foto van de schrijver

Lezers schrijven

MARC LACEUR

Kasverwarming, een idee

Graag wil ik u een alternatieve manier om de serre te verwarmen onder ogen brengen, speciaal aan te bevelen voor cactofielentuinders. Uit eigen ervaring weet ik dat een komposthoop binnenin een temperatuur kan ontwikkelen van 60 à 70° C. Waarom deze warmte niet benutten?

Het principe is eenvoudig. Bij de bouw van de komposthoop (zie de literatuur aangaande) brengen we zoveel mogelijk buizen aan (zwarte plastic darm, serpentines, afbraakleidingen..., alles wat voordeligst is). Deze sluiten we aan op een circulatiepompje (geringe capaciteit) dat geregeld wordt met een gewone thermostaat. In de serre plaatsen we een konvektor (eventueel een serpentine van metalen buizen). Als vloeistof gebruiken we water met antivriesmiddel. Wanneer de komposthoop tegen de serre aanligt, hebben we praktisch geen enkel warmteverlies.

Zelf heb ik (nog) geen serre, zodat ik geen afmetingen kan geven voor de komposthoop, rendementsberekeningen enz. Wel ken ik iemand die met een komposthoop van 4 op 4 op 3 meter heel zijn huis verwarmt tot 15° C. Mijns inziens moeten we met 1 m³ kompost toch 4 m³ serre kunnen verwarmen tot 8 à 10° C. Natuurlijk gebruiken we daarna de kompost in onze tuin.

Goede moed voor wie het aandurft en vergeet natuurlijk een bijverwarming niet voor alle zekerheid. Houd ons op de hoogte.

Sinaaidorp 71, 9190 Sinaai, België

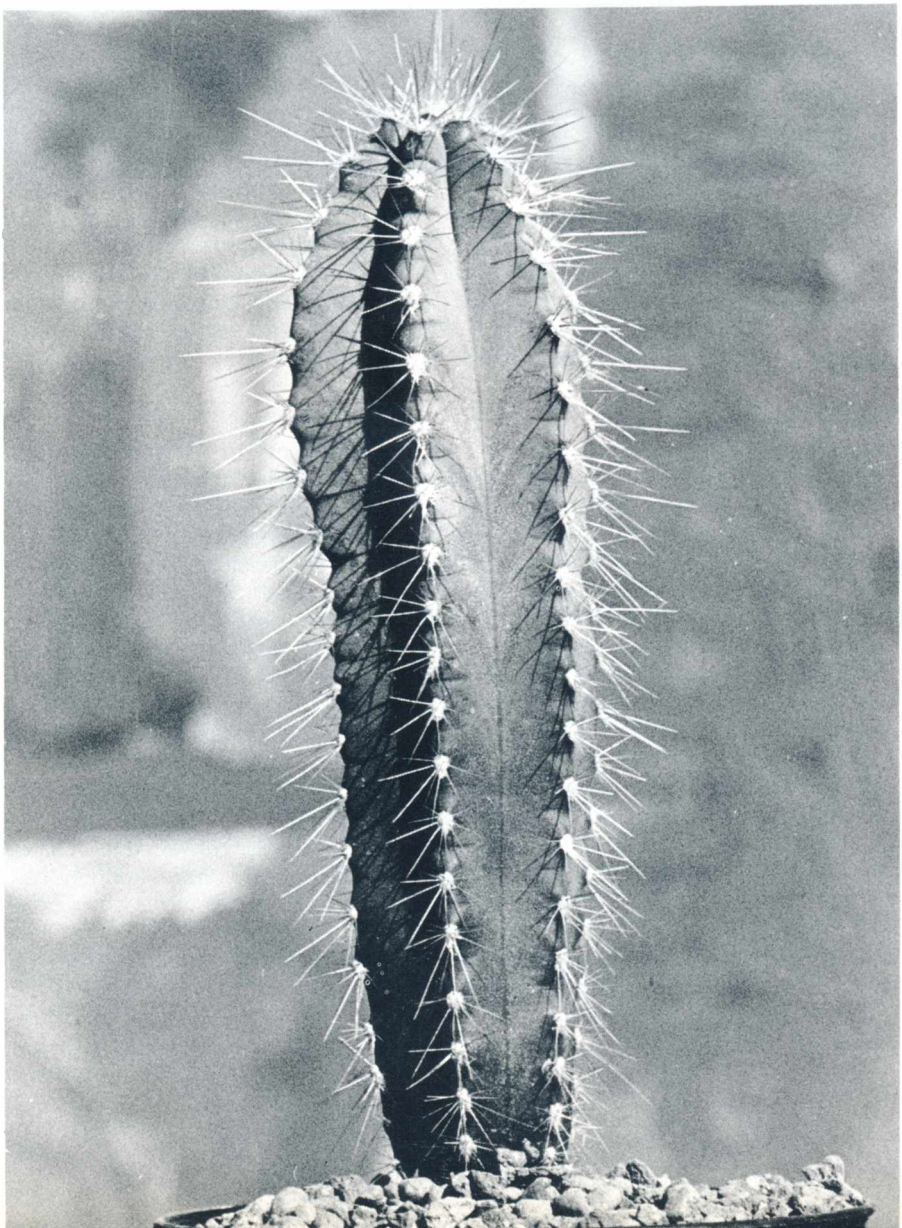
Pseudopilo(so)cereus azureus

R. van den BERG

Het geslacht *Pseudopilo(so)cereus* werd door Buxbaum opgesteld voor een deel van de Braziliaanse Pilo(so)cereussen en omvat een aantal zuilcactussen, waarvan de nieuwgroei en de jonge exemplaren een mooie berijping kunnen vertonen.

Hoewel we de afgebeelde plant in onze kas niet zo gauw in bloei zullen zien, levert ze ook als jong exemplaar door de prachtige blauwe kleur een fraai effect op tussen de andere planten.

Het zaaien van deze plant levert geen moeilijkheden op. Wel moeten alle Cereussen uit Brazilië 's winters niet te koud worden gehouden. Cullmann

vermeldt een temperatuur in de winter van overdag 20° C en 's nachts 10° C. In mijn kas is het niet zo warm, maar wel minimaal 10° C. Tot nu toe heb ik nog geen koudebeschadiging aan deze planten kunnen ontdekken.

Eperweg 132, Nunspeet

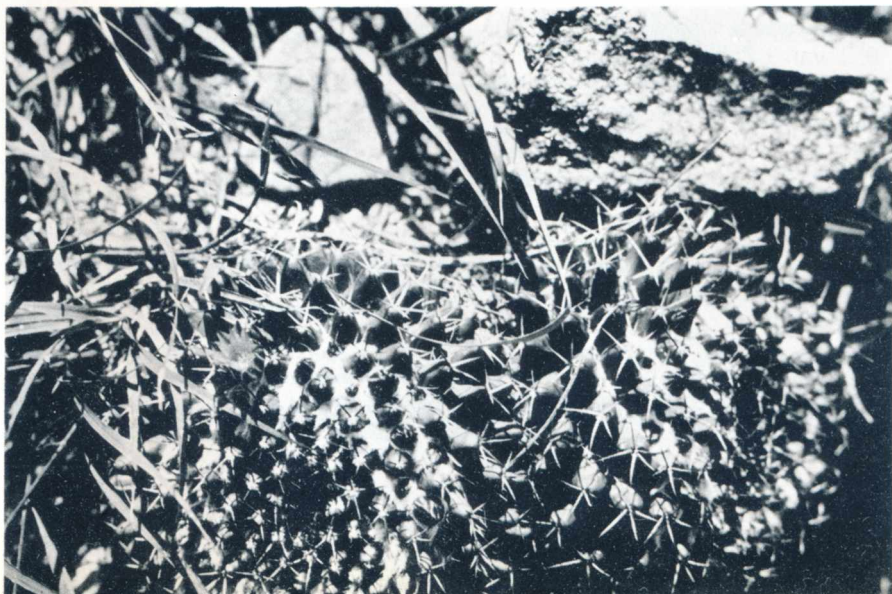
Mammillaria confusa var. conzattii ((B. & R.) Craig

W.A. ALSEMGEEST

Deze plant is voor het eerst in 1907 door C. Conzatti gevonden, waarna de beschrijving door Britton en Rose als *Neomammillaria conzattii* in 1923 plaats vond. Naderhand is door R.T. Craig de soort ondergebracht als een variëteit van *M. confusa*, wat ook nu nog algemeen wordt erkend, hoewel Backeberg zich in Das Kakteenlexikon afvraagt of ook deze soort niet een verdere variëteit is van *M. collinsii*. Wij hebben deze soort gevonden nabij de ruïnes van Monte Alban, Oaxaca, Mexico. Bij het naar boven gaan met de bus viel het ons al op, dat het landschap na iedere bocht steeds sterk van begroeiing verschilde. Toen we dan ook na bezichtiging van de ruïnes, welke enkele honderden meters boven de stad Oaxaca liggen, naar beneden liepen kwamen wij eerst in een gedeelte terecht dat zeer druk begroeid was met grassen, struiken en agaven. Maar op een paar grote zuilvormige soorten na geen cactussen. Na een paar kilometer kwamen wij in een wat kaler begroeid gedeelte terecht en juist op die plaatsen, waarbij de zon wat meer op de bergen scheen, groeiden vele soorten cactussen, o.a. ook deze *M. confusa* var. De plant vormt op den duur grote groepen, doordat naast de aan de basis verschijnende uitlopers de vermeerdering ook dichotoom plaats vindt, dat wil zeggen dat bij voldoende grootte de kop van de plant zich in tweeën splitst, daarna in vieren enz. De bodem op de standplaats bevat veel zand met een redelijke hoeveelheid humus. In de regentijd van mei tot oktober valt er iedere middag een flinke regenbui waarna de planten weer spoedig opdrogen, doordat het water snel kan wegstromen. De standplaats ligt op een hoogte van ± 1900 meter,

M. confusa var. *conzattii*

Foto van de schrijver

zodoende koelt het 's avonds sterk af, vooral 's winters, maar dat is in het droge seizoen. Iedere dag schijnt dan de zon waardoor de temperatuur sterk oploopt om 's nachts tot om het vriespunt te dalen. Aan de hand van deze natuurlijke omstandigheden is de verzorging in cultuur voor een groot gedeelte wel aan te passen. De plant voldoet aan de volgende beschrijving:

Plantelichaam 10 cm rond met verzonken top. Tuberkels in de nieuwgroei donker groen, later overlopend naar lichtgroen, bijna vierkant afgevlakt en bevat wit melkachtig sap dat bij beschadiging te voorschijn komt; 9 mm lang en aan de basis 8 mm breed. De areolen bevatten alleen in de nieuwgroei witte pluis, dit geldt in sterkere mate voor de axillen. Geen middendoorn; aantal randdoorns 5, en 5 mm tot 9 mm lang, waarbij de onderste randdoorn het langst is, licht gekleurd en eindigt in een donkerbruine punt. Bloemen 15 mm lang en 10 mm breed, olijfgroen tot vuilgeel met een rode middenstreep op de bloembladen; vrucht rood 17 x 4 mm.

Literatuur:

The Mammillaria Handboek, R.T. Graig

Das Kakteenlexikon, C. Backeberg

The Cactaceae, Britton and Rose.

Jan van Arkelstraat 16, 4121 EK Everdingen

Uitslag Diawedstrijd 1981

De kwaliteit van de inzendingen lag dit jaar hoger dan het vorig jaar. De beoordeling was daarom moeilijker. De verschillen waren soms erg klein. Zoals de inzenders wisten, werden de inzendingen per drie dia's beoordeeld. Een slechte dia haalt dan het resultaat naar beneden. Wij hopen in de toekomst eens in een artikeltje een paar maatstaven te bespreken, waarnaar de dia's beoordeeld worden. Het is jammer dat er niet meer prijzen zijn! Alle deelnemers worden heel hartelijk bedankt. Door hun deelname is de wedstrijd mogelijk geworden. De uitslag is:

1. Fr. Noltee te Dordrecht
2. A. de Graaf te Nieuwe Tonge
3. G. Piessens te Puurs (België)
4. W. Ruysch te Bennekom
5. R. Donkelaar te Werkendam
6. J. Meyer te Mijdrecht
7. G. Klees te Castricum
8. J. van 't Zelfde te Zwijndrecht
9. J. Vrenken te Volkel
10. D. Klaase te Dordrecht

De jury: J. den Boel te Ridderkerk
H. Mevissen te Breda
J. Defesche te Wouw

Denkt U aan de 3 LK op 26 en 27 september a.s.?

TIJDSCHRIFTEN

Grusonia jrg. 21 nr. 1

Naast de zaadlijst wordt enige aandacht gevraagd voor de Melocactussen van het Antilliaanse eiland St. Barthélémy. R. Fonteyne bespreekt *Echinopsis "Haku-Jo"*.

Crusonia jrg. 21 nr. 2

Een leerzame overpeinzing van R. Fonteyne over "waarheen met de verzameling in 1981?"

Grusonia jrg. 21 nr. 3

M. Boens over zwartkleurig vuil op vooral *Ferocactussen*. E. Crombez zet zijn serie voort over de geslachtsnamen der Cactaceae en hun betekenis. Een artikel over zaaien. Inleidingen in de geslachten *Gymnocalycium* en *Mammillaria* door J. Keirse.

Cactaceae Brugensis jrg. 3 nr. 1

E. Lanssens over cactussen op hydrocultuur (3). Ook de derde aflevering van het Zuidamerikaans cactusdagboek door A. Lau. Beschrijving door P. Bourdoux van *Caralluma penicillata* en twee variëteiten en *Adenium obesum*. W. Simon bespreekt het geslacht *Sulcorebutia*.

Cactaceae Brugensis jrg. 3 nr. 2

E. Lanssens over cactussen op hydrocultuur (4). Beschrijving door P. Bourdoux van *Copiapoa cinerea* en *Oroya peruviana*. W. Simon vervolgt zijn beschrijving van *Sulcorebutia*.

Cactusflora Leuven 1981 nr. 2

Deel 5 en 6 (februari en maart) in de serie "Het kweken en verzorgen van cactussen". R. Wijnants beschrijft *M. beneckii*, *M. orcuttii* en *M. parkinsonii*.

C. Bercht Maurits Hof 124. 3481 VN Harmelen

Cactus and Succulent Journal (U.S.), vol. 52, nr. 1, Jan.-Febr. 1980

Als we dit eerste nummer van 1980 openslaan, waarvan de frontpagina een waterverfprent van *Argyroderma congregatum* voorstelt, dan zien we als eerste artikel een verhandeling over cactussen en vetplanten, in Arizona voorkomend, van de hand van Fred. Dortort.

Kathryn Sabo en Burt Greenberg bespreken in hun vaste rubriek een zestal succulenten. M.B. Bayer gaat diep in in woord en beeld op *Haworthia mirabilis*.

In deel 2 gaat Richard May uitgebreid verder over *Sclerocactus polyancistrus*, met name m.b.t. de groei, de verspreiding en de cultuur van deze cactus.

Claude Chidamian koos als onderwerp de *Opuntia* in Japanse prenten van weleer. De Turks en Caicos Eilanden horen bij Brits West-Indië en zijn gelegen boven het eiland Haiti: John B. Iverson bespreekt de cactussen, die op deze eilandjes plegen voor te komen.

Alfred B. Lau's pen blijft vruchtbaar, getuige het 9e deel van zijn reisverhaal door Zuid-Amerika. Pierre C. Fischer beschrijft een nieuwe variëteit, t.w. *Coryphantha vivipara* var. *buoflama*. Deze is afkomstig uit Yavapai County, Arizona. Voor de lezers onder ons die zich nu afvragen wat die variëteitsbenaming voorstelt, zullen tevergeefs naar hun Latijns verklarend woordenboek grijpen. Buoflama is namelijk een samenstelling van de afkortingen Bu(reau) of La(nd) Ma(nagement)! Typisch Amerikaans originaliteit!

Leo C. Song nam als onderwerp *Welwitschia mirabilis*, een zeer merkwaardige plant, die in de Namibwoestijn (Z.W.-Afrika) en in het zuiden van Angola voorkomt. Vooral het kweken uit zaad in cultuuromstandigheden komt in dit artikel ruim aan bod. Een bladvullende foto met enige regels tekst brengt *Anacampseros rhodesica*, afkomstig zoals de soortnaam zegt uit Zimbabwe-Rhodesië, voor het voetlicht.

Ann en Rubin Shein laten hun verhaal met foto's afdrucken over een reis naar Mexico om de vindplaats van *Mammillaria beiseilii* zelf in ogenschouw te nemen.

R.E. Monroe behandelt diverse soorten stoffen en de invloed ervan op de pH en zoutgehalte op potgrond. Diverse merken worden met elkaar in allerlei tabellen vergeleken.

C. Glass en R. Forster, tenslotte, kozen als onderwerp de succulenten van San Luis Potosi, een in Mexico gelegen staat.

Cactus & Succulent Journal (U.S.), Vol. 52 nr. 2 March-April 1980.

Miron Kimmach geeft een revisie van *Echeveria colorata*, waarin behalve de zoëven genoemde, verder aan de orde komen *Ech. lindsayana*, *Ech. colorata* var. *brandtii*; nauw verwant aan eerstgenoemde wordt *Ech. tobarensis* genoemd.

Deel 10 reeds, uit Alfred B. Lau's Zuidamerikaans cactusdagboek, blijft van een bepaald vruchtbare pen getuigen. Ook dit is alleszins lezenswaard.

Leo C. Song houdt zich in deel II over die merkwaardige plant *Welwitschia mirabilis* bezig, thans in het bijzonder over de voortplantingsorganen ervan. Dit artikel is zeer rijk van fotodocumentatiemateriaal

voorzien. C. Glass en R. Forster houden zich bezig met recent ontdekte *Mammillaria*'s, waarbij een kleurenfoto van *Mamm. longiflora* fa *stampferi* werd afgedrukt.

L. Bremer heeft weer een nieuwbeschrijving voor zijn rekening genomen en wel die van *Coryphantha garessii*, gevonden in het zuidwesten van Zacatecas, Mexico. Deze nieuwe soort is nauw verwant aan *Cor. recurvispina* en bloeit met diepe gele bloemen.

Dit nummer wordt beëindigd met de bespreking van de meest recente ISI-plantenlijst.

Cactus and Succulent Journal (U.S.), Vol. 52, nr. 3, May-June 1980.

L. Diers en E. Esteves Pereira openen de rij met een nieuwbeschrijving, nl. die van *Discocactus cangaensis*. Deze nieuwe soort werd in 1975 aangetroffen in de Braziliaanse staat Goias, Claude Chidamian koos als onderwerp *Aloe bainesii*, een boomvormige soort, die in Natal, Zuid-Afrika thuishoort.

Ernie Gunnell laat zijn belangstelling uitgaan naar de Medusa-achtige *Euphorbia*'s. Dit artikel is voorts goed gedocumenteerd met zwartwitfoto's.

Deborah Cote vertrouwt de lezer haar ervaringen toe inzake het toepassen van fluorescerende lichtbronnen tijdens de rusttijd van cactussen en succulenten. Fred Dortot is toe aan zijn tweede deel over cactussen en succulenten in de "eigen achtertuin", waarmee hij nu de Amerikaanse staat Nieuw Mexico bedoelt. Daarbij heeft hij aardige habitatfoto's laten plaatsen.

Arbeitskreis für Mammillarienfreunde, IV/80

Een vertaald reisverslag van A.B. Lau, waarin de bijna vergeten *Mammillaria carmenae* het hoofd-thema vormt, opent dit nummer. Het origineel was al eerder verschenen in C. & S.J. (US), L. (1978). Het volgende artikel is ook overgenomen en is van de hand van D.R. Hunt, dat handelt over *Mammillaria rhodantha* en andere soorten.

M. Fiedler vraagt aandacht voor *Mamm. glassii*.

J.M. Chalet is bezig aan deel 4 over alkaloiden, voorkomend in cactussen. Daarbij is voorts een lijst opgenomen van cactussoorten met daarin de aangetoonde soorten alkaloiden.

G. Kuke brengt in een discussie enkele *Mammillaria*-LB-soorten ter sprake.

In de discussierubriek schrijft men voorts over dichotome deling, over bescherming van natuurlijke vindplaatsen, over kaartmodellen t.b.v. registratie van plantgegevens enz.

H. Dahm tenslotte, geeft nog enige persoonlijke kweekervaringen.

Mitteilungsblatt des A f M. V/80.

B. Bock geeft zijn reiservaringen uit Mexico, nabij Rio Nazas, weer.

De alkaloiden in cactussoorten voorkomend houdt J.M. Chalet (deel 5) nog steeds bezig.

L.E. Newton verhaalt over *Mammillariacristata*. Wij noteren hierbij alvast maar dat de oorzaak van dit verschijnsel nog steeds een raadsel is.

Mamm. rhodantha en aanverwante soorten koos Hunt als onderwerp.

M. Fielder behandelt de bloemkleur van *Mamm. senilis* en *Mamm. diguettii*.

In de discussierubriek wordt rijkelijk gediscussieerd, hetgeen een goede graadmeter voor de activiteiten binnen deze club is.

H. Dahm verwoordt hoe men in een beperkte ruimte (venster) toch nog een aardige collectie *Mammillaria*'s kan onderbrengen.

Tenslotte wordt Hans Bonefaas (lid) in woord en beeld herdacht n.a.v. diens verscheiden in augustus 1980.

Th.M.W. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal.

INHOUD

Enkele nieuwe ontdekkingen van grootbloemige Echinofossulocactussoorten (1) - A.B. Lau	150
De <i>Crassula</i> 's van onze collecties 20 - B.K. Boom †	152
Cactussen en hydrocultuur (2) - L. Verschoren	157
<i>Echinocereus reichenbachii</i> - A.B. Pullen	159
Succulentenpraat - J. Entenier	161
X <i>Gastrolea</i> 's - H.W. Meilink	162
Mesembryanthemaceae (XXV) - Fr. Noltee en A. de Graaf	165
Op zoek naar cactussen in Rio Grande do Sul (slot) - K.H. Prestle	166
Lezers schrijven - Marc Laceur	167
<i>Pseudopilo(socereus) azureus</i> - R. v. den Berg	168
<i>Mammillaria confusa</i> var. <i>conzattii</i> - W.A. Alsemgeest	169
Uitslag diawedstrijd 1981	170
Tijdschriften - C. Bercht. Th. Neutelings	171